

Inhoud

- 01** **Van de redactie**
- 02** **Het nieuwe huwelijksvermogensrecht en de schuldsanering.
Is het paradijs voor schuldeisers en Wsnp-bewindvoerders voorbij!?**
Ronald Brinkman
- 03** **Niet zomaar verlenging aan het einde van de looptijd**
Eva Timmermans
- 04** **Problemen rond de eigen woning in de schuldsaneringsregeling**
Theo Pourw
- 05** **Nieuws in het kort**
- 06** **Actuele rechtspraak kort**

Aanbevolen citeerwijze

Naam auteur, titel tijdschriftartikel, *WP*, jaartal/nr. tijdschrift, paginanummer. Bijvoorbeeld:
Margreet van Bommel, 'Verrekeningsrecht uitkeringsinstanties', *WP*, 2010/01, p. 1.

Abonnementen

Zie de achterzijde van dit tijdschrift.

Adverteren in *WSNP Periodiek*

In *WSNP Periodiek* kan geadverteerd worden. Voor een prijsopgave en nadere informatie over adverteren, kunt U zich wenden tot het redactiesecretariaat.

ISSN-nummer: 2210-6650

Redactiesecretariaat

WSNP Periodiek

Postbus 5018, 5800 GA Venray

e-mail: redactie@wsnp-periodiek.nl, faxnummer: 077 463 38 21

Uw bijdrage aan *WSNP Periodiek*

U kunt kopij aanleveren overeenkomstig de richtlijnen voor auteurs. Deze richtlijnen kunt U raadplegen via www.wsnp-periodiek.nl. Na toezending van Uw kopij, naar redactie@wsnp-periodiek.nl, zal één van de redactieleden contact met U opnemen. Artikelen dienen in beginsel maximaal 2500 woorden te omvatten.

01 - Van de redactie

Geachte lezer,

Dit is het eerste nummer van 2018. *WSNP Periodiek*, dat in mei 2010 het levenslicht zag, is daarmee acht jaar oud geworden en dat is iets om trots op te zijn. In die afgelopen periode is onze voorraad opbergbanden geheel uitverkocht geraakt. Omdat het uiterlijk van ons blad inmiddels is veranderd, hebben wij de nieuwe opbergbanden ook in een nieuw jasje gestoken. De prijs is gelijk gebleven en bestellingen kunt u richten aan abonnee@wsnp-periodiek.nl.

Dit februarinummer staat vooral in het teken van het per 1 januari 2018 ingevoerde huwelijksvermogensrecht. Met ingang van die datum is de algehele gemeenschap van goederen als standaard huwelijksvermogensregime afgeschaft en vervangen door een verfijnder, meer afgewogen systeem. Te weten een beperkte gemeenschap van goederen. En u zult het al geraden hebben: het wordt er allemaal niet eenvoudiger op. Ronald Brinkman, notaris, is bereid gevonden om deze lastige materie op heldere wijze en voorzien van mooie schema's voor ons uit de doeken te doen. Een uitgave om er later nog eens bij te pakken (uit de opbergband). Wij bedanken Ronald Brinkman van harte voor zijn bijdrage.

Eva Timmermans, voorheen redactie-secretaris van *WSNP Periodiek*, bespreekt voor ons het arrest van de Hoge Raad van 30 juni 2017 (ECLI:NL:HR:2017:1203). Daaruit blijkt dat verlenging van de termijn van de schuldsaneringsregeling slechts mogelijk is als de schuldenaar toerekenbaar tekort is geschoten in de nakoming van een Wsnp-verplichting en dus niet omdat een gedeeltelijke vrijstelling is gegeven van de sollicitatieplicht wegens een

door een schuldenaar gevolgde studie. Eva Timmermans concludeert dat het zaak is dat bewindvoerder en rechter-commissaris tijdig en adequaat communiceren over een eventuele wijziging, met name verlenging, van de termijn van de schuldsaneringsregeling en geeft een aantal praktische tips. Ook Eva Timmermans willen wij graag bedanken voor haar artikel.

De vaste rubrieken zijn allemaal in dit nummer terug te vinden. In de lezersrubriek worden ditmaal enkele vragen besproken die verband houden met de eigen woning en de schuldsaneringsregeling. Er bestond onduidelijkheid over de vraag of de eigen woning van de schuldenaar bij toepassing van art. 303 lid 3 Fw nog wel in de boedel valt. De hypotheekrente mag dan ondanks het bepaalde in art. 303 lid 1 Fw tijdens de regeling worden doorbetaald en in de vtlb-berekening wordt tot op zekere hoogte rekening gehouden met de eigenaarslasten, die dan betaald moeten worden van het vtlb. Wat is echter de situatie wanneer de schuldenaar daarmee in gebreke blijft en de hypotheekhouder de woning tijdens de schuldsaneringsregeling alsnog wil verkopen? En een eventuele restschuld, is dat nu een concurrente vordering die ter verificatie moet worden ingediend of is het een nieuwe schuld?

Mogelijke aanvullingen op de in de lezersrubriek geformuleerde antwoorden en verdere vragen en opmerkingen voor deze rubriek blijven van harte welkom op redactie@wsnp-periodiek.nl.

De redactie

02 - Het nieuwe huwelijksvermogensrecht en de schuldsanering. Is het paradijs voor schuldeisers en Wsnp-bewindvoerders voorbij!?'¹

Ronald Brinkman*

1. Inleiding

1.1 Op 1 januari 2018 is het huwelijksvermogensrechtelijke landschap in Nederland aanzienlijk veranderd. Voor stellen die op of na die datum zijn getrouwd of nog trouwen, is namelijk niet langer de ‘algehele gemeenschap van goederen’ de norm, maar de nieuwe ‘beperkte gemeenschap van goederen’.² Gelet op het grote aantal huwelijken (in 2016 circa 65.000) en scheidingen (circa 34.000), is het nieuwe recht van groot belang voor de rechtspraak. Niet alleen tussen echtgenoten³ onderling, maar ook ten opzichte van schuldeisers. Komen één of beide echtgenoten in de schuldsanering, dan is een huwelijksvermogensrechtelijke analyse omtrent de baten en de schulden die tot de drie onderscheiden vermogens van de echtgenoten behoren, onontkoombaar. Dit artikel poogt de Wsnp-bewindvoerder handvatten te geven om daar, zowel voor bestaande huwelijken als nieuwe huwelijken, mee om te gaan.

1.2 Vooraf merk ik op dat de beperkte gemeenschap van goederen alleen van toepassing is, als die gemeenschap op of na 1 januari 2018 is ontstaan of ontstaat. Niettemin zullen sommige regels van de nieuwe wet, waaronder enkele die van belang zijn voor schuldeisers, van toepassing zijn op een bestaande gemeenschap van goederen. Hieronder wordt dat nader toegelicht.

1.3 In paragraaf 2 zet ik de hoofdlijnen van de nieuwe wet uiteen. Vervolgens geef ik in paragraaf 3 de hoofdregels uit het algemene vermogensrecht weer omtrent aansprakelijkheid, verhaal en draagplicht. Hoewel deze regels in het algemene vermogensrecht niet zijn aangepast, zijn deze erg belangrijk om te begrijpen hoe het huwelijksvermogensrecht werkt. Paragraaf 4 belicht de bepalingen in het huwelijksvermogensrecht die een uitbreiding of afwijking geven van de algemeen vermogensrechtelijke regels omtrent aansprakelijkheid, verhaal en draagplicht. Hier komt specifieke kennis van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW) van pas. In paragraaf 5 illustreer ik het voorgaande met een aantal schema's/figuren. In paragraaf 6 pas ik het geleerde toe op situaties waarin één of beide echtgenoten in de schuldsanering terecht komen. Paragraaf 7 sluit af met een conclusie.⁴

1.4 Terminologie

Hierna noem ik het eigen vermogen van de echtgenoten, waarin dus vaker dan voorheen goederen en schulden vallen, het privé-vermogen van de echtgenoten. De activakant van eigen vermogen noem ik privé-bezittingen, de passivakant privé-schulden. De echtgenoten kunnen twee vormen van gezamenlijk vermogen hebben:

1. Vermogen dat behoort tot het eigen vermogen van de echtgenoten en dat de echtgenoten in een zogenaamde ‘eenvoudige gemeenschap’ (titel 3.7 BW) houden. Zoals we hierna zullen zien, kan het vermogen dat *vóór aanvang* van de *gemeenschap van goederen* tot een *eenvoudige* gemeenschap behoort, vanaf 2018 wel van karakter wijzigen naar vermogen dat gaat behoren tot de gemeenschap van goederen.
2. Vermogen dat behoort tot de huwelijkse gemeenschap van goederen. De activakant van de gemeenschap van goederen noem ik huwelijksgemeenschaps-bezittingen, de passivakant huwelijksgemeenschaps-schulden.

Zoals we hierna nog zullen zien, dient goed onderscheid gemaakt te worden tussen enerzijds de aansprakelijkheid voor de schuld en anderzijds de vraag in welk van de drie vermogens (gemeenschap van goederen, privé-vermogen van de ene echtgenoot of privé-vermogen van de andere echtgenoot) de schuld valt.⁵ De hiervoor gebruikte terminologie van privé-schuld of huwelijksgemeenschaps-schuld zegt daarmee nog niets over de vraag wie voor de betreffende schuld aansprakelijk is. De veel gemaakte fout is dat men denkt dat voor een huwelijksgemeenschaps-schuld beide echtgenoten ook aansprakelijk zijn. We zullen hierna zien dat dit vaak niet het geval is, en dat dit erg belangrijk kan zijn bij een scheiding, overlijden en schuldsanering.

In de hierna te noemen voorbeelden, figuren en schema's zal ik steeds een echtpaar nemen, waarvan de één met A en de ander met B wordt aangeduid.

Meestal ontstaat de gemeenschap van goederen door het aangaan van een huwelijk. Het in de schuldsaneringspraktijk veel minder vaak voorkomende geval van het ontstaan van de gemeenschap door het wijzigen van de huwelijksvoorwaarden, laat ik hier verder rusten. Ik spreek voor het gemak van het ‘voorhuwelijkse vermogen’ in plaats van het nauwkeurigere ‘vermogen dat voor aanvang van de gemeenschap van goederen aanwezig is’.⁶

In paragraaf 4 spreek ik steeds over ‘voor de scheiding’ en ‘na de scheiding’. Met het eerste bedoel ik dan de periode vanaf het aangaan van het huwelijk tot en met het indienen van het verzoekschrift tot echtscheiding, met het tweede de periode vanaf het indienen van het verzoekschrift tot echtscheiding. Vanaf 2012 is het indienen van het verzoekschrift tot echtscheiding namelijk het moment waarop een gemeenschap van goederen wordt ontbonden (zie art. 1:99 lid 1 sub b BW). Vanaf de ontbinding gelden andere regels dan daarvoor.

2. De nieuwe wet op hoofdlijnen

- 2.1 Door de nieuwe wet wijzigt de omvang van de gemeenschap van goederen en het verhaal op de gemeenschap van goederen. Hoofddregel is dat voor een gemeenschap van goederen die op of na 1 januari 2018 is ontstaan of ontstaat, het *voorhuwelijkse* vermogen en erfenissen en giften in beginsel buiten de gemeenschap blijven. Wel gelden daarop enkele uitzonderingen, die ik hierna behandel. Tevens geldt dat voor een nieuwe gemeenschap het verhaal van privé-schuldeisers van één van de echtgenoten beperkt wordt.

2.2 Beperkte gemeenschap van goederen voor huwelijken aangegaan vanaf 1 januari 2018

In het nieuwe art. 1:94 BW staat welke bezittingen en schulden in en buiten de gemeenschap van goederen vallen. De gedachte achter de nieuwe regeling is dat de lotsverbondenheid tussen echtgenoten meebrengt dat echtgenoten alleen delen wat zij 'tijdens het huwelijk' opbouwen door inspanningen van de echtgenoten.⁷ De belangrijkste nieuwe elementen zijn dat het volgende voortaan *buiten* de huwelijksgemeenschap valt (en dus in het eigen vermogen van de echtgenoten valt):

- a. Bezittingen en schulden die de echtgenoten al vóór het huwelijk hadden. Daarvan is echter uitgezonderd het voorhuwelijkse vermogen van de echtgenoten *gezamenlijk*⁸ – dat vermogen valt wel in de gemeenschap. Die uitzondering betreft niet alleen voorhuwelijkse gezamenlijke bezittingen, maar ook alle vóór het huwelijk ontstane gemeenschappelijke schulden en alle schulden die de gezamenlijke bezittingen betreffen.⁹ Zie art. 1:94 lid 2 aanhef en lid 7 aanhef BW.
- b. Ook erfenissen en giften die *tijdens* het huwelijk worden verkregen. Dat geldt dus ook (of juist!) als er geen testament of schenkingsakte is waarin een uitsluitingsclausule staat. Zie art. 1:94 lid 2 aanhef en sub a en lid 7 aanhef en sub a en b BW. Nota bene: voorhuwelijkse erfenissen en giften vallen reeds buiten de gemeenschap volgens regel a. Niet alleen de bezittingen die uit die erfenissen en schenkingen voortvloeien, vallen buiten de gemeenschap, maar ook de daartoe behorende of daarmee verband houdende schulden. Voor de diverse schulden van de nalatenschap verwijs ik naar art. 4:7 lid 1 BW. Ik noem daarvan de belangrijkste: de schulden die de erflater zelf achterlaat, de uitvaartkosten, de afwikkelingskosten en de erfbelasting. Bij schenkingen kun je bijvoorbeeld denken aan de schenkbelasting.
- c. De vruchten van de hiervoor genoemde vermogensbestanddelen. Zie art. 1:94 lid 6 BW.
- d. Al wat voor de hiervoor genoemde vermogensbestanddelen in de plaats treedt. Zie art. 1:94 lid 6 BW en art. 1:95 BW.

Onder het oude stelsel, nog steeds geldend voor een gemeenschap van goederen die vóór 2018 is ontstaan, vallen nagenoeg *alle* bezittingen en schulden in de huwelijksgemeenschap. De bezittingen en schulden uit erfenissen of schenkingen, waarop een *uitsluitingsclausule* van toepassing is verklaard, bleven echter ook vóór 2018 al buiten de gemeenschap (art. 1:94 lid 2-a (oud) BW).

Als A bijvoorbeeld een erfenis onder uitsluitingsclausule verkrijgt, en aan die erfenis schulden kleven waarvoor hij aansprakelijk is (waaronder bijvoorbeeld de erfbelasting), dan vallen dergelijke bezittingen en schulden *niet* in de gemeenschap.

Voor de Wsnp-bewindvoerder is van belang dat art. 1:94 lid 8 BW een bewijsvermoeden bevat dat een rol speelt bij een geschil over de vraag aan welk van de echtgenoten een goed toebehoort. Indien geen van beide echtgenoten zijn recht op het goed kan bewijzen, wordt

dit goed geheel als gemeenschapsgoed aangemerkt. Overigens werkt dat vermoeden niet *ten nadele* van de schuldeisers van de echtgenoten. Dat betekent bijvoorbeeld dat als één van de echtgenoten in de schuldsanering komt, de andere echtgenoot moet bewijzen dat een bepaald goed een privé-goed is (waarmee verhaal wordt voorkomen). Uitgangspunt voor de Wsnp-bewindvoerder is immers dat alle bezittingen van beide echtgenoten onder het Wsnp-beslag vallen. In dat geval gelden twee bijzonderheden:

- a. de niet-saniet mag – als hij daarvan bewijs kan leveren, zie hierna – de bezittingen terugnemen die tot zijn privé-vermogen behoren;
- b. de niet-saniet kan – hetgeen nut heeft als de saniet privé-schulden heeft – proberen te bewijzen dat bepaalde bezittingen tot de gemeenschap van goederen en niet tot het privé-vermogen van de saniet behoren.

Dit bewijsvermoeden voor bezittingen bestaat niet voor *schulden*. Daarvoor geldt een vrije bewijsvoering. Hoewel de omvang van de verschillende vermogens (gemeenschap van goederen en de beide privé-vermogens) in theorie dus sterk zal gaan wijzigen, zal, gelet op genoemd bewijsvermoeden, het in de praktijk van de schuldsanering mogelijk toch vaak weer neerkomen op ‘alles op één hoop’ (dus zowel de bezittingen als schulden als één geheel aanmerken).

Niettemin dienen Wsnp-bewindvoerders hier scherp op te zijn: in uitzonderingsgevallen zal er niet één, maar zullen er twee of zelfs drie schuldenlijsten moeten worden opgesteld. We zullen hierna zien wat op welke schuldenlijst moet komen te staan en wat moet worden uitgedeeld op die schuldenlijsten.

2.3 Het verbaalsrecht van schuldeisers

De regels over *aansprakelijkheid* worden door de nieuwe wet niet gewijzigd. Wat wel verandert, is het *verbaalsrecht* van de schuldeiser. Omdat de gemeenschap van goederen beperkter wordt, bevat het eigen vermogen van de echtgenoten vaker één of meer goederen en/of schulden. Voor wat betreft de schulden die in het privé-vermogen van een echtgenoot vallen, behandelt de nieuwe wet (art. 1:96 lid 3 nieuw BW) echtgenoten die op of na 1 januari 2018 in gemeenschap van goederen zijn gehuwd, hetzelfde als echtgenoten die op huwelijksvoorwaarden zijn gehuwd of als twee samenwoners. Het verhaal voor privé-schulden wordt namelijk beperkt. Bedoelde privé-schuldeiser kan verhaal blijven uitoefenen op alle privé-bezittingen van de schuldenaar. Verhaal op huwelijksgemeenschaps-bezittingen wordt echter voor een privé-schuldeiser beperkt tot de helft van die bezittingen. In paragraaf 3 wordt dit verder uit de doeken gedaan.

Buiten de schuldsanering gaat een ‘aanwijsrecht’ gelden: voor een huwelijksgemeenschaps-schuld kunnen de privé-bezittingen van een echtgenoot niet worden uitgewonnen, als die echtgenoot *huwelijksgemeenschaps-bezittingen* aanwijst, die voldoende verhaal bieden (art. 1:96 lid 2 BW). Voor de omgekeerde situatie (verhaal op *huwelijksgemeenschaps-bezittingen* voor *privé-schuld*) bestond al een – omgekeerd – aanwijsrecht (art. 1:96 lid 2 BW).

2.4 De draagplicht bij een negatieve gemeenschap

Verder komt in de nieuwe wet te staan dat beide echtgenoten in beginsel ieder voor de helft draagplichtig zijn voor de huwelijksgemeenschapsschulden die resteren, als blijkt dat de baten van de gemeenschap niet toereikend zijn om daarmee alle schulden te voldoen. Er is dan sprake van een negatieve gemeenschap van goederen. Zie art. 1:100 lid 2 BW.

Echtgenoot A kan zich slechts aan de *draagplicht* van de betreffende schuld onttrekken in de volgende gevallen:

- a. Als echtgenoot A zelf niet *aansprakelijk* is voor de schuld van echtgenoot B en *tijdig* afstand doet van de gemeenschap van goederen. In beginsel dient de akte van afstand binnen drie maanden na ontbinding van de gemeenschap ingeschreven te worden in het huwelijksregister; die termijn kan door de rechtbank verlengd worden, als vóór afloop van die termijn daarom wordt gevraagd. Zie art. 1:103 e.v. BW.
- b. Als op grond van de redelijkheid en billijkheid een andere draagplicht moet worden aangenomen. Het is aan de echtgenoot die een andere draagplicht wil, om te bewijzen dat het redelijk en billijk is dat een andere draagplicht geldt.

Stel dat alleen echtgenoot B in de schuldsanering zit. Kan echtgenoot A zich niet aan de draagplicht onttrekken, omdat het onder a. of b. bedoelde niet toepasselijk is, dan kan de Wsnp-bewindvoerder van echtgenoot B, van echtgenoot A vorderen dat hij het tekort in de gemeenschap voor de helft draagt en betaalt. In dat geval is de vordering op echtgenoot A dus een bate die tot de Wsnp-boedel behoort. Kan echtgenoot A zich wel aan de draagplicht onttrekken, dan kan de Wsnp-bewindvoerder van echtgenoot B niet van echtgenoot A vorderen dat hij het tekort in de gemeenschap voor de helft draagt en betaalt.

2.5 Faillissementswet (en aanverwante regels)

Ook in de Faillissementswet wordt een belangrijke bepaling gewijzigd, namelijk art. 61 Fw (van overeenkomstige toepassing bij schuldsanering, zie art. 313 Fw). Het huidige art. 61 lid 1 Fw bepaalt dat de echtgenoot van de insolvente schuldenaar zijn privé-bezittingen kan terugnemen uit de boedel van de schuldenaar.

De oude leden 2 t/m 6 van art. 61 Fw geven regels voor specifieke gevallen en regels voor hetgeen die echtgenoot moet bewijzen om zijn privé-bezittingen terug te nemen. Zo gaf art. 61 lid 4 Fw een regeling voor goederen die zijn verworven door belegging of wederbelegging van privé-gelden van de echtgenoot.

De nieuwe wet heeft het oude, complexe artikel teruggebracht tot één eenvoudige zin over het terugneemrecht van de echtgenoot van de saniet. Art. 61 Fw nieuw luidt: *'De echtgenoot (...) van de schuldenaar neemt alle goederen die hem toebehoren en niet in de huwelijksgemeenschap (...) vallen, terug.'*

Er geldt dus geen verzwaarde bewijsplicht meer. Dat betekent in de praktijk dat de echtgenoot van de saniet vaker zal kunnen aantonen dat bepaalde goederen *niet* tot de Wsnp-boedel behoren. Niet vergeten mag echter worden dat de Wsnp-bewindvoerder, als het hem uitkomt, het bewijsvermoeden van art. 1:94 lid 8 BW kan inroepen en/of de echtgenoot kan opdragen te bewijzen dat de boedel anders is samengesteld dan de Wsnp-bewindvoerder stelt (zie par. 2.2 hiervoor).

Met de vorenstaande vereenvoudiging hangt ook de schrapping van art. 1:130 BW samen. In dat artikel stond dat een echtgenoot tegen derden zijn aanbreng van privé-bezittingen, voor wat betreft rechten aan toonder en zaken die geen registergoederen zijn, slechts kon bewijzen door hun vermelding in de akte van huwelijkse voorwaarden of in een door de notaris en de echtgenoten ondertekende bijlage bij die akte. Vanaf 1 januari 2018 kan dat bewijs dus met alle middelen geleverd worden.

2.6 *Overgangsrecht*

De nieuwe regels die in paragraaf 2.2 en 2.3 zijn behandeld (beperking omvang gemeenschap en verhaalsrecht schuldeisers) gelden alléén als de gemeenschap van goederen ontstaat of is ontstaan op of na 1 januari 2018.

Is de saniet vóór 2018 getrouwd in gemeenschap van goederen, dan blijft voor hem dus het 'oude systeem' gelden. Er zullen dus nog heel lang twee systemen naast elkaar blijven bestaan, waarvan het ene geldt voor 'oude' en het andere voor 'nieuwe' gevallen.

De wijziging van de draagplicht (zie paragraaf 2.4) heeft directe werking, en gaat dus voor oude en nieuwe gemeenschappen van goederen gelden.

Het nieuwe art. 61 Fw (zie paragraaf 2.5) geldt alleen voor schuldsaneringen die zijn uitgesproken ná 1 januari 2018. De schrapping van art. 1:130 BW heeft directe werking (wat dat voor bestaande schuldsaneringen betekent, is nog niet duidelijk).

3 **Aansprakelijkheid, verhaal en draagplicht in het algemene vermogensrecht**

3.1 *Aansprakelijkheid in het algemene vermogensrecht*

Verbintenissen vloeien voort uit de wet (art. 6:1 BW). Degene op wie een verbintenis rust, de schuldenaar, moet presteren. De schuldeiser heeft recht op de prestatie. Soms vloeit de schuld rechtstreeks uit de wet voort (bijv. een belastingschuld), soms uit onrechtmatige daad (schadevergoeding), nog vaker uit een overeenkomst. Als A een schuld aangaat of schade moet vergoeden op basis van een onrechtmatige daad, is A *aansprakelijk* voor die schuld en kan de schuldeiser A tot betaling aanspreken. Als A en B met elkaar getrouwd zijn, ontstaat er, zoals hierboven in paragraaf 1.4 ook al aangestipt, snel verwarring over het begrip *privé-schuld*. Daarmee wordt *niet* bedoeld dat *alleen* A aansprakelijk is; het geeft aan dat de schuld *in het privé-vermogen van A valt*. Iets dergelijks geldt ook bij een *huwelijksgemeenschaps-schuld*. Uit het feit dat sprake is van een *huwelijksgemeenschaps-schuld*, vloeit niet voort dat A en B daar beiden voor *aansprakelijk* zijn; het geeft slechts aan dat de schuld *in de gemeenschap van goederen valt*. We zullen hierna nog zien, dat als (alleen) A aansprakelijk is, de schuld soms in het privé-vermogen van A valt en soms in de gemeenschap van goederen. Het is dus belangrijk om *aansprakelijkheid* en de vraag in welk vermogen de schuld valt, van elkaar te onderscheiden. Ik zal dat in paragraaf 5 ook met een voorbeeld illustreren.

In het algemene vermogensrecht vinden we nog een belangrijk uitgangspunt als het om aansprakelijkheid gaat: als twee of meer schuldenaren een schuld aangaan, zijn zij in beginsel ieder voor een gelijk deel aansprakelijk (art. 6:6 lid 1 BW). Dat is anders als in het contract iets anders is afgesproken, bijvoorbeeld dat alle partijen hoofdelijk of voor ongelijke delen

verbonden (aansprakelijk) zijn. Het is belangrijk voor de Wsnp-bewindvoerder om dit, als daartoe aanleiding bestaat, te controleren. Hoewel de hoofdelijkheidsclausule in de praktijk – zeker bij banken – veel voorkomt, is dat niet altijd zo (vooral bij familieleningen ontbreekt dit nogal eens). Verder zijn de partijen voor het geheel hoofdelijk aansprakelijk als de prestatie ondeelbaar is, of als hoofdelijke aansprakelijkheid voortvloeit uit de wet (art. 6:6 lid 1 BW). Een voorbeeld daarvan vinden we in art. 59 lid 4 van de Participatiewet.

3.2 *Verhaal in het algemene vermogensrecht*

Verhaal door de schuldeiser komt aan de orde als de schuldenaar niet presteert (bij een geldschuld betekent dat, dat de schuldenaar niet aan de schuldeiser betaalt).

Hoofdregel uit het algemene vermogensrecht is dat de schuldenaar met zijn hele vermogen instaat voor de nakoming van de schuld (art. 3:276 BW). Dat betekent dat de schuldeiser op alle bezittingen van de schuldenaar verhaal kan nemen.

3.3 *Draagplicht in het algemene vermogensrecht*

Is er maar één schuldenaar, dan draagt hij de hele schuld in zijn vermogen. Zijn er twee of meer schuldenaren, dan draagt ieder zijn eigen deel van de schuld. Zijn de schuldenaren hoofdelijk verbonden, dan draagt ieder het gedeelte van de schuld dat hem in hun onderlinge verhouding aangaat. Het draait bij draagplicht steeds om de vraag welk vermogen de schuld uiteindelijk moet dragen. Als de schuld voor een groter gedeelte uit iemands vermogen voldaan wordt dan hem aangaat, ontstaat een regresrecht ten gunste van degene die meer heeft voldaan jegens degene die te weinig heeft bijgedragen (zie art. 6:10 BW). Die eerste verkrijgt in dat geval bovendien voor zover hij teveel heeft bijgedragen, de rechten van de schuldeiser jegens zijn medeschuldenaar krachtens subrogatie (art. 6:12 BW).

4 **Aansprakelijkheid, verhaal en draagplicht in het huwelijksvermogensrecht, voor en na scheiding**

Het huwelijksvermogensrecht, opgenomen in Boek 1 BW, voorziet de hierboven in paragraaf 3 genoemde algemene regels als het ware van een extra laag. Hieronder wordt dat uit de doeken gedaan.

4.1 *Aansprakelijkheid in het huwelijksvermogensrecht*

Zoals we hiervoor hebben gezien, kan rechtstreeks uit de wet of bijvoorbeeld uit een overeenkomst voortvloeien dat A aansprakelijk is. Is A met B gehuwd, dan wordt B niet – zoals vaak gedacht wordt – *aansprakelijk* voor de schulden van A.¹⁰ Zoals we hierna zullen zien, bestaan daarop belangrijke uitzonderingen, maar de *hoofdregel* is nog altijd dat de één (B) niet hoeft te presteren omdat de ander (A) moet presteren. Hierna worden de gevolgen van dit onderscheid behandeld. Verklapt wordt vast dat dit onderscheid onder meer van belang is voor de vraag op welk van de ‘echtelijke’ vermogens schuldeisers verhaal kunnen nemen.

Wat zijn de uitzonderingen op het uitgangspunt dat alleen de ene echtgenoot (A) aansprakelijk is voor bepaalde schulden? Ik geef drie belangrijke uitzonderingen:

- a. Voor schulden die een echtgenoot (A) 'ten behoeve van de gewone gang van de huishouding' aangaat, is de ander (B) automatisch hoofdelijk aansprakelijk (art. 1:85 BW).
- b. Bij een huurovereenkomst voor een echtelijke woning, zijn beide echtgenoten hoofdelijk aansprakelijk (art. 7:266 BW).
- c. Na de scheiding kan hoofdelijke aansprakelijkheid van B voor huwelijksgemeenschaps-schulden van A uit de wet voortvloeien (art. 1:102 BW).

Ik behandel deze situaties hieronder.

Vóór de scheiding

Indien echtgenoot A een '*huishoudelijke schuld*' (zie art. 1:85 BW) aangaat, zijn zowel A als B *hoofdelijk aansprakelijk* voor het geheel van die schuld. Dat geldt omgekeerd natuurlijk ook als B een huishoudelijke schuld aangaat. Dit is een belangrijke uitzondering, omdat heel veel schulden als huishoudelijke schulden worden aangemerkt: schulden voor nutsvoorzieningen, ziektekostenverzekeringen, aanschaf van huishoudelijke apparatuur, meubilair etc. Een belangrijke niet-huishoudelijke schuld, is de schuld die A aangaat voor zijn onderneming.¹¹

De tweede uitzondering betreft de *huur van een woning*. De andere echtgenoot (B) is van rechtswege medehuurer van huurder/echtgenoot (A), zolang de woonruimte de echtgenoot tot hoofdverblijf strekt. Het maakt niet uit of de huurovereenkomst voor dan wel na het aangaan van het huwelijk is gesloten. Voor de verplichtingen uit de huurovereenkomst die ontstaan nadat B medehuurer werd, zijn A en B jegens de verhuurer hoofdelijk aansprakelijk (art. 7:266 BW).

Voor de goede orde: bovenstaande regels gelden ook als tussen A en B geen gemeenschap van goederen bestaat.

Na de scheiding

Na ontbinding van de gemeenschap van goederen (zie art. 1:99 BW), kan echtgenoot B hoofdelijk aansprakelijk worden voor schulden waarvoor hij tijdens het huwelijk niet aansprakelijk was. Voor *welke* schulden is dat het geval? Alleen voor *huwelijksgemeenschaps-schulden*. In welk vermogen de schuld valt, heeft na de scheiding dus invloed op de aansprakelijkheid voor die schuld.

Als ondernemer A gedurende het huwelijk een schuld aangaat, is dat in beginsel een schuld die in de gemeenschap van goederen valt. Tijdens het huwelijk is B *niet aansprakelijk* voor die schuld. Betreft het inderdaad een *huwelijksgemeenschaps-schuld*, dan wordt B na ontbinding van de gemeenschap voor 100% (hoofdelijk met A) aansprakelijk voor die schuld. In paragraaf 4.2 zien we bij welk vermogen die schuldeiser dan verhaal kan nemen. Zou sprake zijn van een privé-schuld van A, dan is B noch voor de scheiding, noch daarna aansprakelijk voor die schuld. In paragraaf 4.2 zien we bij welk vermogen die schuldeiser in dat geval verhaal kan nemen.

4.2 *Verhaal in het huwelijksvermogensrecht*

Zoals hiervoor in paragraaf 3.2 opgemerkt, komt verhaal door de schuldeiser aan de orde als de schuldenaar niet presteert.

In het huwelijksvermogensrecht wordt het ingewikkeld als er meerdere vermogens zijn: als A en B niet alleen ieder hun privé-vermogen hebben, maar zij samen ook nog gerechtigd zijn tot de gemeenschap van goederen waarin zij getrouwd zijn. In dat geval kan een schuldeiser altijd bij twee en soms zelf bij drie vermogens terecht. Op dit punt wijzigt, zoals in paragraaf 2.3 al aangekondigd, het systeem bij 'nieuwe gemeenschappen van goederen'. Omdat de oude regels blijven gelden voor de op 1 januari 2018 al bestaande gemeenschappen van goederen, begin ik hiermee.

Oud recht, vóór de scheiding

Eerst behandel ik hoe dit uitwerkt bij echtgenoten wier gemeenschap van goederen onder het oude recht (dus voor 1 januari 2018) is ontstaan. Voor deze gemeenschappen blijven onderstaande regels ook na 1 januari 2018 van kracht (zie paragraaf 2.6).

Als eenmaal is vastgesteld wie aansprakelijk is, rijst de vraag op welk vermogen de schuldeiser verhaal kan zoeken.

Onder het 'oude recht' kan de schuldeiser van een schuld waarvoor alleen A aansprakelijk is, zowel terecht bij het privé-vermogen van A als bij de (hele!) gemeenschap van goederen (art. 1:96 lid 1 BW), ongeacht of sprake is van een *huwelijksgemeenschaps-schuld* of *privé-schuld*. Men kan hier spreken van een 'schuldeisersparadijs': ook als sprake is van een schuld van A die in zijn privé-vermogen valt (privé-schuld), kan de schuldeiser toch bij de *hele* gemeenschap van goederen terecht. En omgekeerd (maar veel logischer) kan een schuldeiser van een schuld waarvoor A aansprakelijk is en die in de gemeenschap van goederen valt (huwelijksgemeenschaps-schuld), ook bij het privé-vermogen van A terecht.

Zoals we hierna zullen zien, verandert dat als de gemeenschap ontstaat of is ontstaan op of na 1 januari 2018.

Zijn A en B hoofdelijk aansprakelijk, dan kunnen de schuldeisers verhaal nemen op alle vermogens: de privé-vermogens van A en B en de gemeenschap van goederen, ongeacht of sprake is van een *huwelijksgemeenschaps-schuld* of *privé-schuld*.

Oud recht, na de scheiding

Na de ontbinding van de gemeenschap, wordt voor het verhaal van schuldeisers het onderscheid tussen een privé-schuld en een huwelijksgemeenschaps-schuld van groot belang. Hierboven (paragraaf 4.1) hebben we gezien dat als alleen A aansprakelijk is voor een privé-schuld, B niet aansprakelijk voor die schuld wordt. Uit art. 1:102 BW vloeit daarentegen voort dat als alleen A aansprakelijk is voor een *huwelijksgemeenschaps-schuld*, B na de echtscheiding hoofdelijk aansprakelijk wordt voor die schuld. De vraag rijst dan op welk vermogen de schuldeisers dan verhaal kunnen nemen. Kernvraag is dan natuurlijk of zij, vanwege de *aansprakelijkheid* van B, ook bij het privé-vermogen van B terecht kunnen.

Voor een *huwelijksgemeenschaps-schuld* van A, waarvoor B o.g.v. art. 1:102 BW aansprakelijk is geworden, kan slechts verhaal plaatsvinden door de schuldeiser als volgt:

- a. Zolang de ontbonden gemeenschap niet is verdeeld, kan de schuldeiser zich op de hele ontbonden gemeenschap verhalen. Een dergelijke schuldeiser kan zich dan dus niet op het privé-vermogen van B verhalen.
- b. Is de ontbonden gemeenschap eenmaal verdeeld, dan kan slechts verhaal worden genomen op (en wordt het verhaal dus beperkt tot) het vermogen *dat B uit de gemeenschap krijgt toebedeeld* (art. 1:102 tweede zin BW). Een dergelijke schuldeiser kan zich dus niet op het *overige* privé-vermogen van B verhalen.

Nieuw recht, vóór de scheiding

Hieronder werk ik uit wat er geldt voor echtgenoten wier gemeenschap van goederen onder het nieuwe recht, dus op of na 1 januari 2018 ontstaat of is ontstaan. Is eenmaal vastgesteld wie aansprakelijk is, dan rijst wederom de vraag bij welk vermogen de schuldeiser verhaal kan zoeken.

Onder het nieuwe recht blijft gelden dat de schuldeiser van een *huwelijksgemeenschaps-schuld* waarvoor alleen A aansprakelijk is, zowel terecht kan bij het privé-vermogen van A als bij de (hele) gemeenschap van goederen (art. 1:96 lid 1 BW).

Onder het nieuwe recht kan de schuldeiser van een privé-schuld waarvoor alleen A aansprakelijk is (hetgeen steeds vaker het geval zal zijn wegens het nieuwe art. 1:94 BW), nog steeds terecht bij het (hele) privé-vermogen van A. Wat echter anders wordt, is dat het verhaal van deze schuldeiser op de gemeenschap van goederen wordt beperkt tot de *helft* van die gemeenschap. Dat is als volgt uitgewerkt. In art. 1:96 lid 3 BW staat dat het verhaal van een schuldeiser van een privé-schuld waarvoor alleen A aansprakelijk is, wordt beperkt tot de helft van de opbrengst van het uitgewonnen goed (het hele goed wordt dus uitgewonnen, maar slechts de helft strekt ten bate van die schuldeiser). Voor de goede orde vermeld ik hier dat de andere helft van de opbrengst aan B toekomt en voortaan in het privévermogen van B valt.

B is ook bevoegd om, in plaats van bovenstaand verhaal te dulden, het goed waarop die schuldeiser verhaal zoekt, over te nemen tegen betaling van de helft van de waarde van dat goed uit zijn privé-vermogen,¹² welke betaling ten bate van de schuldeiser komt. Het overgenomen goed valt dan in het privé-vermogen van B.

Nieuw recht, na de scheiding

Na de ontbinding van de gemeenschap, is onder het nieuwe recht voor het verhaal van schuldeisers het onderscheid tussen een privé-schuld en een huwelijksgemeenschaps-schuld, net als onder oud recht, van groot belang.

Als alleen A aansprakelijk is voor een privé-schuld, wordt B, net als onder het oude recht, niet aansprakelijk.

In dat geval geldt het volgende:

- a. Zolang de ontbonden gemeenschap niet is verdeeld, geldt art. 1:96 lid 3 BW (zie art. 1:100 lid 3 BW) ook voor die ontbonden gemeenschap: het verhaal van de schuldeisers wordt beperkt tot de helft. Een dergelijke schuldeiser kan zich niet verhalen op de helft van B in de ontbonden gemeenschap en (uiteraard) ook niet op het privé-vermogen van B. Dit betekent dat de schuldeiser in een dergelijk geval executoriaal beslag laat leggen op het

hele goed, welk goed vervolgens bij executie verkocht wordt. De opbrengst daarvan komt voor de helft aan de schuldeiser van A toe en voor de andere helft aan B.

- b. Is de ontbonden gemeenschap eenmaal verdeeld, dan kan de schuldeiser slechts verhaal nemen op het privé-vermogen van A en niet op het privé-vermogen van B (ook niet op wat hij uit de gemeenschap heeft verkregen).

Voor een *huwelijksgemeenschaps-schuld* van A, waarvoor B o.g.v. art. 1:102 BW aansprakelijk is geworden, blijft de verhaalspositie van de schuldeiser gelijk als onder oud recht (zie hierboven). Zijn A en B hoofdelijk aansprakelijk voor een schuld (ongeacht in welk vermogen die schuld valt), dan kunnen de schuldeisers uiteraard verhaal nemen op alle drie vermogens: op de privé-vermogens van A en B en op de gemeenschap van goederen. In dat geval speelt het nieuwe art. 1:96 lid 3 BW geen rol.

4.3 *Draagplicht in het huwelijksvermogensrecht*

Is er maar één schuldenaar, dan draagt hij de hele schuld in zijn vermogen. Bij echtgenoten (A en B), is de vraag welk vermogen de schuld draagt, afhankelijk van in welk vermogen de schuld valt (zie art. 1:94 lid 7 BW, zie ook hierboven in paragraaf 2.2). Zoals we in paragraaf 4.1 en 4.2 hebben gezien, hoeven schuldeisers zich in beginsel (behoudens het aanwijsrecht van art. 1:96 lid 2 BW) niets aan te trekken van deze draagplicht. De schuldeiser is (in beginsel) alleen maar geïnteresseerd in de vraag of de schuldenaar zijn schuld voldoet. Voldoet de schuldenaar de schuld uit een ander vermogen dan waarin de schuld valt, dan maakt dat de schuldeiser niet uit: hij heeft gekregen waar hij recht op heeft. In dat geval ontstaat er echter tussen de vermogens onderling een vergoedingsrecht: het vergoedingsrecht strekt ten behoeve van het vermogen waaruit de schuld is voldaan en ten laste van het vermogen waarin de schuld viel. Als bijvoorbeeld A uit zijn privé-bezittingen een huwelijksgemeenschaps-schuld betaalt van 10, heeft het privé-vermogen van A een vordering van 10 op de gemeenschap van goederen. Hetzelfde geldt als de schuldenaar de schuld niet vrijwillig voldoet, maar de schuldeiser verhaal neemt. Uiteraard is hij daarbij gebonden aan de regels die voor het verhaal gelden (zoals uit paragraaf 4.1 en 4.2 blijkt, zijn de verhaalsmogelijkheden afhankelijk van wie aansprakelijk is en in welk vermogen de schuld valt). Vindt verhaal plaats ten laste van een ander vermogen dan die waarin de schuld viel, dan ontstaat er een vergoedingsrecht ten behoeve van het vermogen waarop verhaal is genomen en ten laste van het vermogen waarin de schuld viel.

5. In beeld

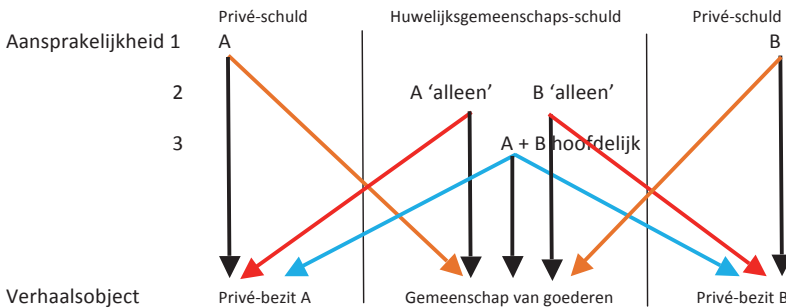
5.1 *Aansprakelijkheid en verhaal in beeld gebracht.*

Oud recht, vóór de scheiding

De regels die ik hierboven in paragraaf 4 heb beschreven, wil ik in deze paragraaf met pijl-diagrammen illustreren. Figuur 1 geldt voor een gemeenschap van goederen die vóór 2018 is ontstaan.

Als we beginnen bij de aansprakelijkheid, zie we drie lagen (1, 2 en 3): laag 1 waarbij A of B aansprakelijk is voor een privé-schuld (die dus niet in de gemeenschap van goederen valt). Laag 2 en 3 waarbij alléén A of B respectievelijk waarbij A en B hoofdelijk aansprakelijk zijn voor een huwelijksgemeenschaps-schuld.

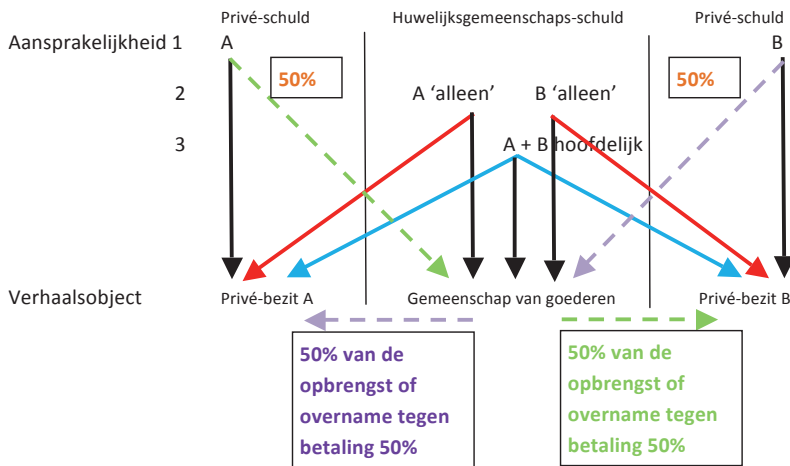
Vervolgens rijst de vraag, waar de schuldeiser verhaal kan zoeken voor de schulden die in de drie lagen (1, 2 en 3) zijn aangeduid. De zwarte pijlen geven de 'normaal-situatie' aan: een schuld die tot een bepaald vermogen behoort, kan altijd verhaald worden op dat vermogen. De gekleurde pijlen laten zien dat de schuldeiser van een echtgenoot altijd terecht kan bij zowel het privé-vermogen van de schuldenaar als bij de gemeenschap van goederen.

figuur 1: aansprakelijkheid en verhaal vóór de scheiding onder 'oud recht'

Nieuw recht, vóór de scheiding

Voor de situatie dat een gemeenschap van goederen op of na 1 januari 2018 ontstaat of is ontstaan, geldt figuur 2 hieronder. Zoals we kunnen zien, wijzigen de regels over aansprakelijkheid niet. Wel wijzigt het verhaalsrecht van de schuldeiser. Nog steeds geven de zwarte pijlen de 'normaal-situatie' aan: een schuld die tot een bepaald vermogen behoort, kan altijd verhaald worden op dat vermogen. De gekleurde pijlen laten zien dat de schuldeiser van een privé-schuld, nog slechts verhaal heeft op de helft van de gemeenschap (in welk geval de andere helft van de gemeenschap naar het privévermogen van de andere echtgenoot gaat; in plaats daarvan kan de andere echtgenoot ook het goed overnemen tegen betaling van de helft). Voor huwelijksgemeenschaps-schulden kan de schuldeiser nog altijd terecht bij zowel de gemeenschap van goederen als het privé-vermogen van de schuldenaar.

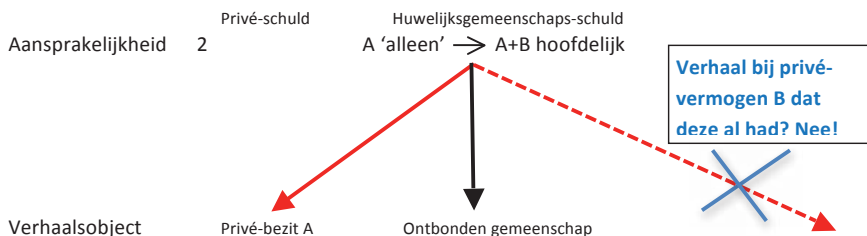

figuur 2: aansprakelijkheid en verhaal vóór de scheiding onder 'nieuw recht'

Oud recht, na de scheiding

Vervolgens rijst de vraag wat er onder oud recht gebeurde na de scheiding. Onderstaande figuur 3 geldt voor een gemeenschap van goederen die vóór 2018 is ontstaan. Ik laat in figuur 3 alleen zien wat er wijzigt ten opzichte van figuur 1.

Voor wat betreft de aansprakelijkheid, gebeurt alleen in laag 2 iets bijzonders. B wordt met A hoofdelijk aansprakelijk voor de huwelijksgemeenschaps-schuld waarvoor alleen A aansprakelijk was vóór de scheiding. De schuldeiser heeft vervolgens voor die schuld niet verder verhaal dan tot de ontbonden gemeenschap (of wat B daar uit ontvangt), maar niet tot het privé-vermogen van B dat deze al had voor de scheiding. Omgekeerd geldt 'hetzelfde' voor een huwelijksgemeenschaps-schuld waarvoor alleen B aansprakelijk was vóór de scheiding. De schuldeiser heeft vervolgens op die schuld niet verder verhaal dan tot de ontbonden gemeenschap (of wat A daar uit ontvangt), maar niet tot het privé-vermogen van A dat deze al had voor de scheiding.

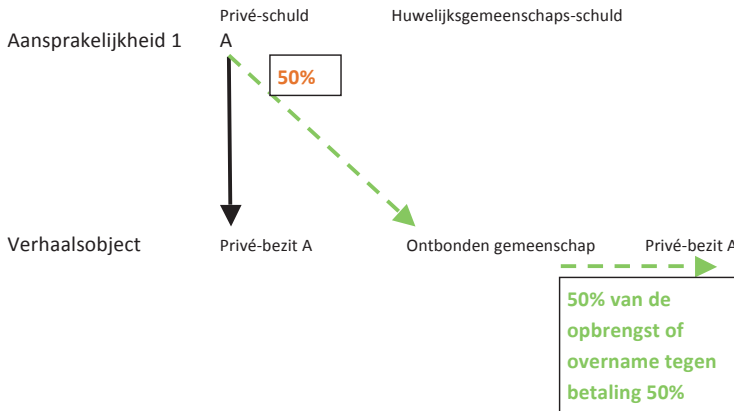

figuur 3: aansprakelijkheid en (beperking van het) verhaal na de scheiding onder 'oud recht'

Nieuw recht, na de scheiding

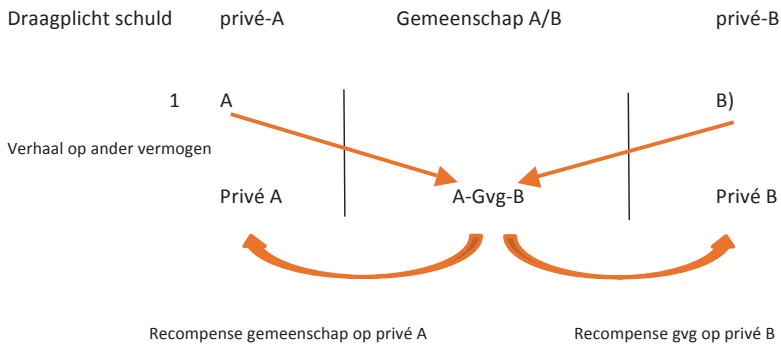
Figuur 3 geldt voor wat betreft huwelijksgemeenschaps-schulden ook voor een gemeenschap van goederen die op of na 1 januari 2018 ontstaat of is ontstaan.

Figuur 4 geldt voor wat betreft privé-schulden voor een gemeenschap van goederen die op of na 1 januari 2018 ontstaat of is ontstaan. Slechts laag 1 hoeft dan bekeken te worden.

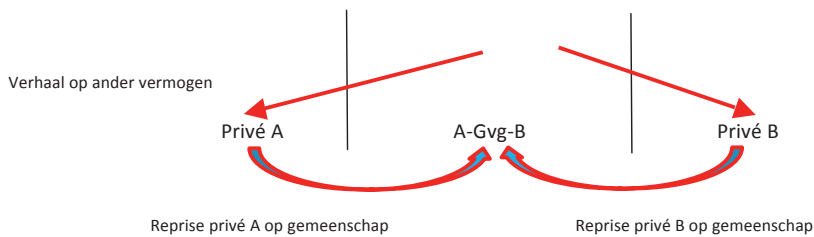

figuur 4: aansprakelijkheid en (beperking van het) verhaal na de scheiding onder 'nieuw recht'

5.2 Draagplicht in beeld gebracht.

figuur 5: draagplicht bij verhaal op gemeenschap van goederen voor privé-schuld

figuur 6: draagplicht bij verhaal op privé-vermogen voor huwelijksgemeenschaps-schuld

6 Aansprakelijkheid en verhaal in de schuldsanering, voor en na scheiding, onder oud en nieuw recht

Hoe werken bovenstaande regels omtrent aansprakelijkheid en verhaal als een echtgenoot in de schuldsanering terecht komt? Hierna ga ik er in paragraaf 6.1 tot en met 6.6 van uit dat A wel, maar B niet in de schuldsanering komt. A en B zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. In paragraaf 6.7 ga ik kort in op de situatie dat beide echtgenoten in de schuldsanering zitten.

6.1 Algemene opmerkingen

Ik maak eerst een aantal opmerkingen, die zowel onder het oude als nieuwe recht gelden:

- 1) Allereerst is van belang dat de regels over de *aansprakelijkheid* uit het algemene vermogensrecht en huwelijksvermogensrecht blijven gelden (in de Faillissementswet wordt daarvan niet afgeweken).
- 2) In de Faillissementswet wordt wel afgeweken van de regels over het *verhaal* door schuldeisers: zoals bekend vervalt het individuele verhaalsrecht van schuldeisers en valt het te vereffenen vermogen onder het algemene Wsnp-beslag.
- 3) Art. 63 Fw (via de schakelbepaling van art. 313 Fw) regelt dat bij de schuldsanering van A zowel zijn privé-vermogen, als de gemeenschap van goederen onder het Wsnp-beslag valt.
- 4) Art. 61 Fw (via de schakelbepaling van art. 313 Fw) regelt dat bij de schuldsanering van A, de bezittingen die tot het privé-vermogen van B behoren en waarvan B, zo nodig met alle middelen, bewijs kan leveren, *buiten* de Wsnp-boedel vallen.¹³
- 5) Als er – naast de gemeenschap van goederen – privé-vermogen van A is, moet er een onderscheid worden gemaakt tussen hetgeen aan de onderscheiden schuldeisers toekomt, hetgeen hierna wordt uitgewerkt. Over het algemeen is er onder het oude recht in de praktijk meestal geen sprake van privé-vermogen van A. In dat geval hoeft er ook maar één schuldenlijst te komen. In verband daarmee ga ik daarom niet in op de uitdeling bij een gemeenschap van goederen van een saniet die voor 2018 ontstaat of is ontstaan. Omdat onder het nieuwe recht in de praktijk veel vaker sprake is van privé-vermogen van A, dienen er twee schuldenlijsten te komen. Ik werk dat in paragraaf 6.2 nader uit.
- 6) Ook al zit B niet in de schuldsanering, schuldeisers van B kunnen wel hun vorderingen indienen in de schuldsanering: of die schuldeisers ten aanzien van het gemeenschapsvermogen voor het volle pond of de helft meedoen, is afhankelijk van de vraag of de schuld van B een privé-schuld of een huwelijksgemeenschaps-schuld is. In het onderstaande ga ik er voor de overzichtelijkheid vanuit dat B geen schulden heeft.

- 7) Hoewel de nieuwe wet in art. 1:96 lid 2 BW een ‘aanwilsrecht’ kent van een echtgenoot B, die de schuldeiser bij verhaal voor een privéschuld van A bijvoorbeeld kan wijzen op privé-bezittingen van A die eerst uitgewonnen moeten worden, kan dit aanwilsrecht door art. 63 Fw niet meer worden uitgeoefend, nu de schuldsanering van een in gemeenschap gehuwde persoon als schuldsanering van die gemeenschap wordt behandeld (aldus de parlementaire geschiedenis). De schuldsanering omvat alle goederen die in de gemeenschap vallen, en strekt ten behoeve van alle schuldeisers die op de goederen der gemeenschap verhaal hebben. Het aanwilsrecht verdraagt zich daarom niet met de schuldsanering van de gemeenschap. Echter, uit het aanwilsrecht blijkt wel dat de wetgever in geval van verhaal het wenselijk vindt dat verhaal plaatsvindt op het vermogen waartoe de schuld ook behoort. Bijkomstig voordeel is dat als de schuld wordt gedelgd uit het vermogen waartoe het behoort, geen vergoedingsvorderingen tussen de vermogens ontstaan.

6.2 Gemeenschap van goederen ontstaan op of na 1 januari 2018

Allereerst zal vermeld moeten worden welke schulden tot welk vermogen behoren. Vervolgens zal de Wsnp-bewindvoerder – na tegeldemaking van de activa – een uitdelingslijst kunnen opstellen voor zowel het privé-vermogen van A als voor de gemeenschap van goederen. In dat geval zal art. 1:96 lid 3 BW de hierna uit te leggen uitdeling tot gevolg hebben.

Uit de parlementaire stukken blijkt dat de volgende regels bij de uitdeling in acht genomen kunnen worden:

- 1) De wettelijke regeling bevat geen verhaalspreferentie voor privé- en/of gemeenschaps-schuldeisers.
- 2) De wet geeft slechts aan op welk vermogen verhaal mogelijk is: zij beperkt het verhaal voor privé-schuldeisers tot de helft van de opbrengst van de huwelijksgemeenschaps-bezittingen.
- 3) Het bovenstaande betekent dat als hoofdregel voorop staat: verdeling tussen schuldeisers pondspondsgewijs, dat wil zeggen naar evenredigheid van het bedrag van hun vordering.
- 4) Indien de omvang van de vorderingen van de gemeenschaps-schuldeisers meer bedraagt dan het bedrag van de uitgewonnen gemeenschapsgoederen, zal art. 1:96 lid 3 nieuw BW geen effect hebben, omdat die opbrengst geheel ten goede komt aan de schuldeisers. Art. 1:96 lid 3 nieuw BW heeft dan dus *niet* tot gevolg dat – ook al is mede sprake van een uitdeling op privé-schulden – de helft van de opbrengst aan B toekomt (in zijn privé-vermogen).

Ik laat nu een voorbeeld volgen, dat in de parlementaire geschiedenis is opgenomen¹⁴ (voor faillissement kan hierna uiteraard ook de schuldsanering worden gelezen):

“Stel, tot het privévermogen van A behoren goederen voor een waarde van 60, terwijl de beperkte gemeenschap uit goederen met een waarde van 90 bestaan. Er zijn privéschuldeisers van A die in totaal 100 te vorderen hebben, terwijl de gemeenschapsschuldeisers aan de zijde van A opgekomen, voor een totaalbedrag van 200 te vorderen hebben. Gesteld dat na uitwinning een bedrag van 150 te verdelen is, waarvan 60 afkomstig is uit de opbrengst van privégoederen en 90 uit die van het gemeenschapvermogen. De helft van het bedrag van de uitgewonnen gemeenschapsgoederen, 90, wordt verdeeld onder alleen de gemeenschapsschuldeisers en de andere helft onder zowel de privé-schuldeisers als de gemeenschapsschuldeisers. Beide delen worden verdeeld pondspondsgewijs, naar rato van het bedrag van hun vorderingen. Aldus krijgen de gemeenschapsschuldeisers (1/2 van 90 =) 45 plus (2/3 van 45 =) 30 = 75. De privéschuldeisers ontvangen (1/3 van 45 =) 15. De opbrengst van het uitgewonnen privévermogen, 60, wordt onder zowel de privé als de gemeenschapsschuldeisers verdeeld, eveneens pondspondsgewijs, naar rato van het bedrag van hun vorderingen. Dit betekent dat de gemeenschapsschuldeisers (2/3 van 60 =) 40 ontvangen en de privéschuldeisers ontvangen (1/3 van 60 =) 20. De gemeenschapsschuldeisers ontvangen in totaal (75 + 40 =) 115 en de privéschuldeisers (15 + 20 =) 35. Dat in zo’n situatie voor de echtgenoot van de failliet niets overblijft, ligt niet aan artikel 96, derde lid, maar aan het gegeven dat er zoveel gemeenschapsschulden zijn.”

In een schema ziet het bovenstaande er als volgt uit:

	Privé A	Gemeenschap van goederen		Privé B	Totaal
Passief	100	200 (alleen A aansprakelijk)			300
Te verdelen	60	45	45		150
Uitdeling	Privé-schuldeisers ontvangen 20 (= 60 x 100/300) Gemeenschapsschuldeisers ontvangen 40 (= 60 x 200/300)	Privé-schuldeisers ontvangen 15 (= 45 x 100/300) Gemeenschapsschuldeisers ontvangen 75 (= 45 x 200/300 + 45)			150

Figuur 7: A is alleen zowel privé- als gemeenschapsschulden aangegaan (nieuw recht)

Uit dit schema blijkt dat onder het nieuwe recht de privé-schuldeisers van hun totale vordering van 100 in totaal ontvangen 35 (= 35%). Gemeenschapsschuldeisers ontvangen van hun totale vordering van 200 in totaal 115 (= 57,5%).

6.3 *Gemeenschap van goederen ontstaan voor 2018*

Onder het oude recht zou, vanwege het ontbreken van toepassing van art. 1:96 lid 3 nieuw BW, de uitkomst van de casus uit paragraaf 6.2 als volgt zijn, in schema:

	Privé A	Gemeenschap van goederen	Privé B	Totaal
Passief	100	200 (alleen A aansprakelijk)		300
Te verdelen	60	90		150
Uitdeling	Privé-schuldeisers ontvangen 20 (= 60 x 100/300) Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen 40 (= 60 x 200/300)	Privé-schuldeisers ontvangen 30 (= 90 x 100/300) Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen 60 (= 90 x 200/300)		150

Figuur 8: A is alleen zowel privé- als gemeenschapsschulden aangegaan (oud recht)

Uit dit schema blijkt dat onder het oude recht de privé-schuldeisers van hun totale vordering van 100 in totaal ontvangen 50 (= 50%). Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen van hun totale vordering van 200 in totaal 100 (= 50%).

6.4 *Gemeenschap van goederen ontstaan op of na 1 januari 2018*

De parlementaire geschiedenis vervolgt met een variant (voor het nieuwe recht): “Zou in het gegeven voorbeeld het bedrag van de privé-schulden 150 bedragen en er geen gemeenschaps-schulden bestaan, dan zou het verhaal van de privé-schuldeisers beperkt zijn tot 60 privégoederen en de helft van 90 gemeenschapsgoederen = 105. In die situatie verschaft artikel 96, derde lid, wel de beoogde bescherming voor de niet gefailleerde echtgenoot, nu de niet failliete echtgenoot 45 uitgedeeld krijgt.”

Wederom in een schema, ziet dat er als volgt uit:

	Privé A	Gemeenschap van goederen	Privé B	Totaal
Passief	150			300
Te verdelen	60	45	45	150
Uitdeling	60 Privé	45 Privé	(45 voor B)	

Figuur 9: A is alleen privé-schulden aangegaan (nieuw recht)

Uit dit schema blijkt dat onder het nieuwe recht de privé-schuldeisers van hun totale vordering van 150 in totaal ontvangen 105 (= 70%). De overige 45 gaat over naar het privé-vermogen van B (art. 1:96 lid 3 nieuw BW).

6.5 *Gemeenschap van goederen ontstaan voor 2018*

Onder het huidige recht zou, vanwege het ontbreken van toepassing van art. 1:96 lid 3 nieuw BW, de uitkomst van de casus uit paragraaf 6.4 als volgt zijn, in schema:

	Privé A	Gemeenschap van goederen	Privé B	Totaal
Passief	150			150
Te verdelen	60	90		150
Uitdeling	Privé-schuldeisers ontvangen 60	Privé-schuldeisers ontvangen 90		

Figuur 10: A is alleen privéschulden aangegaan (oud recht)

Uit dit schema blijkt dat onder het oude recht de privé-schuldeisers hun totale vordering ontvangen (= 100%). B ontvangt nu niets.

6.6 *Gemeenschap van goederen ontstaan op of na 1 januari 2018*

Stel dat we het voorbeeld uit paragraaf 6.2 iets aanpassen, waarbij A (slechts) 100 huwelijksgemeenschaps-schulden heeft gemaakt, en B ook 100 huwelijksgemeenschaps-schulden heeft gemaakt.

Wederom in een schema ziet het bovenstaande er als volgt uit:

	Privé A	Gemeenschap van goederen		Privé B	Totaal
Passief	100	100 (alleen A aansprakelijk)	100 (alleen B aansprakelijk)		300
Te verdelen	60	45	45		150
Uitdeling	Privé-schuldeisers ontvangen 30 ($100 / (100+100) \times 60$) Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen 30 ($100 / (100+100) \times 60$)	Privé-schuldeisers ontvangen 15 ($100/300 \times 45$) Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen 75 ($((100+100)/300 \times 45 + 45)$)			150

Figuur 11: A is alleen zowel privé- als gemeenschapsschulden aangegaan (nieuw recht)

Uit dit schema blijkt dat onder het nieuwe recht de privé-schuldeisers van hun totale vordering van 100 in totaal ontvangen 45 (= 45%). Gemeenschaps-schuldeisers ontvangen van hun totale vordering van 200 in totaal 105 (= 52,5%).

6.7 *Beide echtgenoten in de schuldsanering*

Tot slot merk ik op dat als beide echtgenoten in de schuldsanering terecht komen, het bovenstaande van minder groot belang is, omdat dan alle drie vermogens aan verhaal bloot staan. Niettemin kan ook dan de situatie spelen dat er drie vermogens zijn (privé-vermogens van A en B en de gemeenschap van goederen). Er moeten ook dan drie schuldenlijsten komen, waarbij de tot die drie vermogens behorende bezittingen worden uitgedeeld op de manier die hierboven is beschreven.

7. Tot slot

De schuldsanering kent bij echtgenoten drie lagen: het algemeen vermogensrecht (boek 3 en 6 BW), het huwelijksvermogensrecht (boek 1 en 7 BW) en ten slotte het faillissementsrecht (Fw). Hiervoor heb ik getracht uiteen te zetten welke gevolgen de (oude en) nieuwe wet heeft voor de aansprakelijkheid, het verhaal en de draagplicht voor zowel privé-schulden als huwelijks-gemeenschaps-schulden, zowel voor als na een scheiding, zowel binnen als buiten de schuldsanering. Hoewel ik mij realiseer dat e.e.a. in een 'standaard'-schuldsanering niet eenvoudig toe te passen is (o.a. vanwege de aanlevering van de schulden in het voortraject – waarin veelal de schulden 'op één hoop' worden gegooid – en vanwege het tot nu toe veelal ontbreken van privé-vermogens), is mijn hoop er toch op gevestigd dat de Wsnp-bewindvoerder in bijzondere casus (die vooral onder nieuw recht zullen gaan spelen waarin standaard drie vermogens aanwezig zijn), het bovenstaande in de praktijk kan brengen. Een typisch geval zou bijvoorbeeld de casus onder nieuw recht zijn waarin alleen echtgenoot A saniet is en privé-ondernemersschulden heeft. Een ander typisch geval zou kunnen zijn die waarin A en B trouwen en vrij kort daarna een schuldsanering aanvragen: er zal dan geregeld sprake zijn van voorhuwelijks schulden die in het privévermogen vallen, zonder dat er veel (tot het privévermogen of tot de gemeenschap van goederen behorende) bezittingen zullen zijn. Ik hoop – mede ter voorkoming van aansprakelijkheid van de Wsnp-bewindvoerder – dat het bovenstaande dan handvatten geeft om zowel de positie van de schuldeisers van A, als de positie van B in kaart te brengen. Zoals uit de titel van dit stuk blijkt, is in een dergelijke typische casus het paradijs voor privé-schuldeisers voorbij (gelet op art. 1:96 lid 3 nieuw BW). Dat voelt wellicht voor de Wsnp-bewindvoerder ook zo, omdat er veel meer bij komt kijken om het goed te doen!

** Ronald Brinkman is notaris bij Vechtstede Notarissen en Mediators te Hardenberg, docent aan de Rijksuniversiteit Groningen en Raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden.*

- 1 De auteur dankt mr. J.M. van Anken hartelijk voor zijn opmerkingen bij een eerdere versie van dit artikel.
- 2 Op die datum is de wet teneinde de omvang van de wettelijke gemeenschap van goederen te wijzigen, Kamerstukken EK 2015/16, 33 987 A, in werking getreden.
- 3 Wat in dit artikel voor echtgenoten geldt, geldt ook voor geregistreerde partners.
- 4 Ik verwijs hierbij naar het eerder door ondergetekende, samen met Arnoud Noordam, in dit periodiek gepubliceerde artikel 'Trouw en scheiden tijdens de schuldsanering. En een vooruitblik op nieuw huwelijksvermogensrecht', WP, 2016/03, waaraan enkele delen van het onderstaande zijn ontleend.
- 5 Indien er gedurende het huwelijk een eenvoudige gemeenschap ontstaat, bijvoorbeeld doordat de echtgenoten samen een goed geschonken krijgen, valt dit goed dus niet in de gemeenschap van goederen, maar in de privévermogens van de beide echtgenoten (bij ieder het aandeel dat aan hen geschonken is). De 'eenvoudige gemeenschap' bestaat gedurende het huwelijk dus niet als een 'afzonderlijk' huwelijksvermogensrechtelijk vermogen. Wel gelden voor een – tot de privévermogens van de echtgenoten behorende – eenvoudige gemeenschap andere regels dan voor de huwelijksgemeenschap. Zie titel 3.7 BW voor de eenvoudige gemeenschap en titel 1.7 BW voor de huwelijksgemeenschap.
- 6 Waar het aangaan van het huwelijk de gemeenschap doet ontstaan, dient in voorkomend geval dus ook het wijzigen van de huwelijksvoorwaarden als aanvangsmoment van de gemeenschap te gelden, waarmee het vermogen dat daarvoor privé was, in beginsel privé blijft.
- 7 Het nieuwe art. 1:95a BW (waarvan lid 1 luidt: 'Indien een onderneming buiten de gemeenschap valt, komt ten bate van de gemeenschap een redelijke vergoeding voor de kennis, vaardigheden en arbeid die een echtgenoot ten behoeve van die onderneming heeft aange-
wend, voor zover een dergelijke vergoeding niet al op andere wijze ten bate van beide echtgenoten komt of is gekomen.') wordt niet besproken, omdat dit in de praktijk van de schuldsanering waarschijnlijk geen grote rol zal gaan spelen, omdat de omvang van de vermogens veelal gering zal zijn.
- 8 Er dient dus sprake te zijn van een tussen de echtgenoten bestaande 'eenvoudige gemeenschap' in de zin van art. 3:166 BW. Het maakt daarbij niet uit in welke verhouding die 'eenvoudige gemeenschap' bestaat. Niet alleen situaties waarin beide (aanstaande) echtgenoten ieder voor de helft eigenaar waren van een bezitting, maar ook de situaties waarin de één 99% bezit en de ander 1% bezit, hebben tot gevolg dat het hele goed in de gemeenschap van goederen valt. In laatstbedoeld geval heeft dat economisch als effect dat vanaf het aangaan van het huwelijk niet langer de één voor 99% gerechtigd is en de ander voor 1%, maar dat beide echtgenoten voor de helft gerechtigd zijn.
- 9 Ook bij de schulden maakt het niet uit in welke verhouding de schulden de (aanstaande) echtgenoten aangaan. Ook als de verhouding anders is dan 50-50, zal het vallen van die gezamenlijke schuld in de gemeenschap van goederen economisch dus als effect hebben dat de schuld beiden voor de helft aangaat.
- 10 Zie o.a. HR 12 april 1985, NJ 1985/662, waarover bijvoorbeeld Van Mourik & Verstappen, Handboek Nederlands vermogens bij scheiding, Algemeen deel A, hoofdstuk 4, paragraaf 6.4.
- 11 Voor de goede orde zij hier vermeld dat dit artikel ook na de indiening van het verzoekschrift tot scheiding blijft gelden. Het artikel geldt namelijk tot het moment dat het huwelijk formeel is ontbonden: de echtscheiding komt tot stand door de inschrijving van de beschikking in de registers van de burgerlijke stand (art. 1:163 lid 1 BW).
- 12 Uit de kamerstukken volgt dat B daarvoor ook een financiering kan aangaan: die schuld valt

- dan uiteraard ook in het privévermogen van B.
- 13 Het zij nog eens gezegd dat dit geldt als de schuldsanering na 1 januari 2018 is uitgesproken, ook voor gemeenschappen die al voor 2018 zijn ontstaan.
- 14 MvA I, Kamerstukken, 2016/2017, 33987, nr. C, p. 10-11.

03 - Niet zomaar verlenging aan het einde van de looptijd

Eva Timmermans*

Hoge Raad 30 juni 2017,
ECLI:NL:HR:2017:1203

1. Inleiding

In antwoord op door het Hof's-Hertogenbosch gestelde prejudiciële vragen (ECLI:NL:GHSHE:2014:1474) besliste de Hoge Raad op 10 oktober 2014 (ECLI:NL:HR:2014:2935) dat een schuldsaneringsregeling ook ná het verstrijken van de termijn van artikel 349a Fw verlengd kan worden. Op 30 juni 2017 heeft de Hoge Raad (in ECLI:NL:HR:2017:1203) doorgeborduurd op het thema 'verlenging'. In paragraaf 2 bespreek ik eerst de casus die tot dit arrest leidde. Daarna volgt in paragraaf 3 het oordeel van rechtbank en hof en in paragraaf 4 komt het arrest van de Hoge Raad aan de orde. Behalve dat het gaat om verlenging van de schuldsaneringsregeling, is een andere overeenkomst tussen deze zaak en die van 10 oktober 2014, dat deze procedures wellicht niet nodig zouden zijn geweest als bewindvoerder en rechter-commissaris adequater hadden gecommuniceerd. Wat deze zaak ons leert, bespreek ik daarom tot slot in paragraaf 5.

2. De casus

Op 29 november 2013 is de schuldenares toegelaten tot de schuldsaneringsregeling. Omdat zij in september 2013 net aan een vierjarige voltijd HBO-opleiding begonnen was, heeft de rechtbank bij toelating bepaald dat zij zich dient te houden aan de afspraken die in overleg met de bewindvoerder en na instemming van de rechter-commissaris worden gemaakt ten aanzien van (een eventuele verlenging van) de looptijd en de verplichting te werken naast de opleiding. Immers, het volgen van een dagopleiding gaat in de regel niet samen met de inspanningsverplichting die volgt uit toelating tot de Wsnp. Na overleg met de bewindvoerder heeft de rechter-commissaris de inspanningsverplichting vervolgens gesteld op 20 uur per week. In de voortgangsverslagen heeft de bewindvoerder daarover telkens geschreven:

"[...] is in september 2013 begonnen met een vierjarige voltijd HBO-opleiding. De rechtbank heeft haar in de gelegenheid gesteld om deze opleiding voort te zetten gedurende de reguliere termijn van de schuldsaneringsregeling waarbij aangetekend dient te worden dat deze termijn eventueel verlengd kan worden. Op 30-12-2013 heeft de rechter-commissaris het voorstel van de bewindvoerder om de sollicitatieplicht te verlichten naar 20 uur per week (...) goedgekeurd."

De schuldenares was werkzaam voor 12 uur per week, zodat zij voor 8 uur aanvullend diende te solliciteren. Het staat vast dat zij tijdens de schuldsaneringsregeling aan die verplichting heeft voldaan. De bewindvoerder heeft in de 'beredeneerde verklaring vanwege verzoek beëindiging schuldsaneringsregeling' opgemerkt dat een nieuwe schuld was ontstaan waarop de schuldenares afloste. Daarnaast heeft de bewindvoerder voorgesteld het volgen van de voltijd opleiding, die immers het fulltime werken in de weg heeft gestaan, te compenseren met een verlenging van de schuldsaneringsregeling voor twee jaar; de rechter-commissaris heeft daarentegen geadviseerd de schone lei te verlenen.

Overigens blijkt tijdens de procedure dat de vermeende nieuwe schuld een vordering betreft die op grond van artikel 299 Fw onder de werking van de schuldsaneringsregeling valt. De 'nieuwe schuld' zal daarom in dit artikel niet verder aan de orde komen.

3. Rechtbank en hof

De rechtbank die zich vervolgens moest buigen over het al dan niet verlenen van de schone lei heeft de termijn van de schuldsaneringsregeling met twee jaar verlengd. Volgens de rechtbank had de schuldenares, kort gezegd, kunnen begrijpen dat er een compensatie moet staan tegenover het niet volledig beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. De schuldenares vindt de verlenging echter niet begrijpelijk en stelt hoger beroep in. Bij het Gerechtshof Amsterdam vangt zij bot: het hof oordeelt dat de rechtbank terecht en op goede gronden heeft beslist tot verlenging van de schuldsaneringstermijn. Het niet volledig voldoen aan de inspanningsverplichting kan een reden zijn de schuldsaneringstermijn te verlengen, aldus het hof in rechtsoverweging 2.5, nu immers de

schone lei in beginsel slechts wordt verleend indien aan alle kernverplichtingen is voldaan. Daarbij laat het hof het belang van de schuldeisers meewegen: door het alsnog volledig voldoen aan de inspanningsverplichting kan gedurende de verlengde looptijd alsnog (meer) worden gespaard, zodat het volgen van de opleiding niet alleen een beter perspectief voor de schuldenares, maar ook voor de schuldeisers heeft gecreëerd. De verlenging zou tot slot voor de schuldenares niet als een verrassing moeten zijn gekomen, omdat haar door de bewindvoerder in de openbare verslagen al wordt voorgehouden dat zij daar rekening mee moet houden. Het hof bekrachtigt het vonnis van de rechtbank daarom.

4. Hoge Raad

Tegen het arrest van het hof heeft de schuldenares beroep in cassatie ingesteld. De eerste klacht betreft het oordeel van het hof dat de schuldenares niet volledig aan haar inspanningsverplichting heeft voldaan, omdat zij gedurende de reguliere termijn van de schuldsaneringsregeling niet volledig beschikbaar is geweest voor de schuldeisers: omdat haar een gedeeltelijke ontheffing van de inspanningsverplichting was verleend, kan het feit dat zij gedurende de regeling niet fulltime heeft gewerkt niet worden aangemerkt als een (toerekenbare) tekortkoming. Deze klacht slaagt. De rechter-commissaris heeft de sollicitatieverplichting immers op 20 uur per week gesteld en vaststaat dat – zie het eind van ro. 2.4 – aan deze verplichting is voldaan. Verder wordt door de schuldenares betoogd dat verlenging slechts aan de orde kan zijn als niet is voldaan aan de voorwaarden voor het verlenen van een schone lei en dat bij de beoordeling daarvan de belangen van de schuldeisers geen rol spelen. Kortom, in welke gevallen kan de rechter bij het einde van de looptijd de termijn

van de schuldsaneringsregeling verlengen? De Hoge Raad zet in ro. 3.4.3 eerst de gang van zaken bij de nadering van het einde van de vastgestelde looptijd van de schuldsaneringsregeling uiteen. Vervolgens verbindt de Hoge Raad aan deze regeling de conclusie dat, indien de schuldenaar toerekenbaar is tekortgeschoten in de nakoming van een of meer uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen en geen toepassing wordt gegeven aan art. 354 lid 2 Fw, de rechter in plaats van een schone lei te onthouden, kan besluiten tot verlenging van de schuldsaneringsregeling. Of omgekeerd: verlenging van de schuldsaneringsregeling aan het einde van de looptijd daarvan is niet mogelijk op andere dan de wettelijke gronden. De belangen van de schuldeisers kunnen voor verlenging geen zelfstandige grond zijn. De overige klachten behoeven geen behandeling omdat op basis van het voorgaande de schuldsaneringsregeling dient te worden beëindigd onder verlening van de schone lei. Vastgesteld werd immers al dat de schuldenares niet is tekortgeschoten in de nakoming van de op haar uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen, zodat er geen grond voor verlenging aanwezig is.

5. Conclusie

Gevoelsmatig zijn de beslissingen van rechtbank en gerechtshof wel begrijpelijk. Verlichting van de sollicitatieplicht in verband met een fulltime opleiding, daar moet wat tegenover staan. Een verlenging ligt dan al gauw in de rede. Het kan immers, zoals het hof overweegt, niet zo zijn dat de vruchten van de genoten opleiding geheel en al aan de schuldenares en in geen enkel opzicht aan haar schuldeisers toevallen. Maar mijns inziens ligt het voor de hand een dergelijke verlenging al bij aanvang van de regeling voor te stellen. Bijvoorbeeld op het moment dat het verzoek om verlichting van

de sollicitatieplicht aan de rechter-commissaris wordt voorgelegd. Dat is in deze zaak kennelijk niet gebeurd. De bewindvoerder betoogt in hoger beroep dat het gebruikelijk is dat de schuldsaneringsregeling wordt verlengd wanneer de schuldenaar een opleiding volgt maar dat het, hoewel uiteraard wenselijk, niet vereist is dat een beslissing tot verlenging van de looptijd in een vroeg stadium wordt genomen (ro. 2.2). Naar nu blijkt moet dus ook niet tot het allerlaatste moment worden gewacht. Kortom, zodra duidelijk is dat de schuldenaar niet fulltime beschikbaar is voor de arbeidsmarkt – als gevolg van een opleiding, maar er kan ook een andere reden zijn – dient direct met de rechter-commissaris overlegd te worden of daaraan een consequentie in de vorm van verlenging van de termijn dient te worden verbonden. Men kan zich overigens afvragen of een schuldenaar die een fulltime opleiding volgt überhaupt tot de schuldsaneringsregeling zou moeten worden toegelaten, maar dat terzijde.

Ook in het kader van de rechtszekerheid is het wenselijk dat in een vroeg stadium voor de schuldenaar duidelijkheid bestaat omtrent de termijn van de schuldsaneringsregeling. Mijns inziens moet een schuldenaar niet in de openbare verslagen over het verloop van zijn of haar schuldsaneringsregeling teruglezen dat eventueel met een verlenging rekening gehouden moet worden. Er had eenvoudigerweg beter én in een vroeger stadium gecommuniceerd moeten worden.

Nadat in 2014 door de Hoge Raad al werd geoordeeld dat verlenging van de schuldsaneringsregeling ook mogelijk is nadat de termijn van artikel 349a Fw verstreken is – zie daarover de tweedelige bijdrage van Theo Pouw in *WP* 2015/01 en 02 – heeft de Hoge Raad nu duidelijkheid gegeven over de gronden van verlenging aan het eind van de rit. Verlenging

is niet een resultaat van een belangenafweziging: de rechter heeft geen beslissingsruimte indien vaststaat dat de schuldenaar niet in de nakoming van een of meer uit de schuldsaneringsregeling voortvloeiende verplichtingen is tekortgeschoten. De schone lei moet dan eenvoudigweg worden verleend.

** Eva (E.F.C.) Timmermans is als bewindvoerder werkzaam bij Poelmann van den Broek Advocaten te Nijmegen.*

04 - Problemen rond de eigen woning in de schuldsaneringsregeling

Theo Pouw

Dat het bij de eigen woning in de schuldsaneringsregeling gaat om weerbarstige materie blijkt wel uit het feit dat Recofa in de nieuwe richtlijnen voor schuldsaneringsregelingen, die op 1 januari 2018 in werking zijn getreden, daarover geen paragraaf heeft opgenomen. In de versie van 2009 was dat nog wel het geval, maar Recofa slaagt er maar niet in om op dit punt een algemeen beleid te ontwikkelen. Ook Wsnp-bewindvoerders hebben er soms moeite mee gezien de vragen die hierover onlangs aan de redactie van *WSNP Periodiek* werden voorgelegd.

De vraagstellende bewindvoerder gaat ervan uit dat wanneer een eigen woning met toestemming van de rechtbank of de rechter-commissaris behouden mag worden, die woning buiten de boedel valt. Die opvatting is niet in overeenstemming met artikel 295 lid 1 Fw:

De boedel omvat de goederen van de schuldenaar ten tijde van de uitspraak tot de toepassing van de schuldsaneringsregeling, alsmede de goederen die hij tijdens de toepassing van de regeling verkrijgt. Lid 4 van genoemd artikel maakt daarop wel een aantal uitzonderingen, maar de eigen woning valt daar niet onder.

Een vergelijkbare situatie doet zich voor wanneer de rechter-commissaris besluit dat de auto van de schuldenaar niet hoeft te worden verkocht, omdat die nodig is voor het woon-/werkverkeer. Daarmee valt de auto niet buiten de boedel, maar blijft daarvan onderdeel uitmaken. Hetzelfde geldt voor de eigen woning. De hypotheekschuld valt dan niet onder de schone lei, zoals blijkt uit art. 358 lid 5 Fw:

Het eerste lid [omzetting van restschulden in natuurlijke verbintenissen] is niet van toepassing ten aanzien van een vordering waarvoor een hypotheek tot zekerheid strekt, die is gevestigd op het registergoed waarin de schuldenaar woonachtig is, indien op de rente van deze vordering artikel 303, derde lid, van toepassing is.

Dat brengt echter geen verandering in het eigendomsrecht. Zowel de woning als de auto zijn na afloop van de schuldsaneringsregeling nog altijd eigendom van de schuldenaar.

Op grond van genoemd artikel 303 lid 3 Fw kan de rechtbank of de rechter-commissaris, wanneer dat in het belang is van de boedel, het eerste lid van dat artikel, inhoudende dat de schuldenaar na toelating tot de schuldsaneringsregeling wettelijke noch bedongen rente verschuldigd is over vorderingen ten aanzien waarvan de schuldsaneringsregeling werkt, buiten toepassing verklaren. Dat zal onder meer gebeuren als de woning 'onder water' staat en de kosten van verhuizing naar een huurwoning niet opwegen tegen de baten van handhaving van de status quo. De hypotheek- en eigenaarslasten moeten dan worden voldaan van het vtlb. Weliswaar wordt de hypotheekrente gecorrigeerd in het vtlb, evenals 0,058% van de WOZ-waarde als forfaitair bedrag voor de kosten van opstalverzekering, klein onderhoud, etc. Ook de gemeentelijke en waterschapslasten waarvoor geen kwijtschelding wordt verleend, worden gecorrigeerd in het vtlb. Voor het overige echter blijven alle lasten voor rekening van de schuldenaar. Bij niet-aflossingsvrije hypothecaire leningen, spaarhypotheken e.d. zou er anders sprake zijn van vermogensvorming ten koste van de schuldeisers en dat kan tijdens de schuldsaneringsregeling niet worden toegestaan.

Wel roept dat de vraag op wat er moet gebeuren wanneer de schuldenaar in gebreke blijft met betaling van de hypotheeklasten of daarin een achterstand laat ontstaan. De bank krijgt daardoor het recht om over te gaan tot executie (art. 3:268 BW). Dat kan op grond van art. 57 Fw via een openbare verkoop, in welk geval de bank geen enkele vergoeding verschuldigd is aan de boedel. In het algemeen

echter levert een onderhandse verkoop meer op en zal de voorkeur van de bank daar dus naar uitgaan. De bewindvoerder vroeg zich af of de bank nu zonder medewerking van de bewindvoerder kan overgaan tot onderhandse verkoop of moet de bank met de bewindvoerder gaan onderhandelen over een boedelbijdrage?

Omdat de woning in de boedel valt, is de huidige separatistenregeling van toepassing.¹ Volgens die regeling kan onderhandse verkoop plaatsvinden *'krachtens onderlinge overeenstemming tussen alle betrokken belanghebbenden (hypotheekhouder(s) en bewindvoerder) en met machtiging van de rechter-commissaris'*. Als de bank dan de feitelijke verkooponderhandelingen verricht, waarmee de bewindvoerder zich verder niet bemoeit, is het volgens deze regeling niettemin redelijk dat de boedel een bijdrage betaald krijgt, de zogenoemde separatistenvergoeding. De bewindvoerder zal immers toch de koopovereenkomst moeten beoordelen, evenals de prijs, de transportakte en/of een taxatierapport. Bovendien zal de bewindvoerder aan de rechter-commissaris toestemming moeten vragen voor de verkoop en levering, alsmede goedkeuring van de met de bank gemaakte afspraken over de hoogte van de separatistenvergoeding.

Los daarvan legde de bewindvoerder nog de volgende vraag voor aan de redactie: als de woning door buiten toepassing verklaring van art. 303 lid 1 Fw behouden mocht worden, maar tijdens de schuldsaneringsregeling toch wordt verkocht en er is sprake van een restschuld, gaat het dan om een verifieerbare concurrente vordering of om een nieuwe schuld?

Hiervoor is al geconcludeerd dat de eigen woning van een schuldenaar hoe dan ook in de boedel valt. Ten aanzien van een restschuld na verkoop van de woning ligt het antwoord op deze vraag dan besloten in art. 59 Fw, dat als volgt luidt:

Indien de opbrengst niet toereikend is om een pand- of hypotheekhouder [...] te voldoen, kan hij voor het ontbrekende als concurrent schuldeiser in de boedel opkomen.

Het gaat dus niet om een nieuwe schuld, maar om een verifieerbare concurrente vordering. Ware dat niet zo, dan had de Hoge Raad in zijn arrest van 10 juni 2016 (ECLI:NL:HR:2016:1135, r.o. 3.3.2) niet kunnen overwegen dat een dergelijke ongedekte restschuld onder de werking van de schuldsaneringsregeling en dus onder de schone lei valt. Dat art. 303 lid 3 Fw van toepassing is geweest, doet daar niet aan af.

Een gevolg daarvan is wel dat de schuldenaar de verplichting had om tijdens de schuldsaneringsregeling in elk geval de verschuldigde hypotheekrente steeds tijdig te voldoen. Is de achterstand in de rentebetalingen sinds de aanvang van de regeling opgelopen tot een bovenmatig bedrag, dan is er voor dat bedrag sprake van een nieuwe schuld op grond waarvan tussentijdse beëindiging van de schuldsanering tot de mogelijkheden behoort. Bovendien komt de schuldenaar de uit de toepassing van art. 303 lid 3 Fw voortvloeiende betalingsverplichting niet na, hetgeen eveneens een grond kan opleveren voor tussentijdse beëindiging.

1 <https://www.insolad.nl/regelgeving/separatistenregeling/>

05 - Nieuws in het kort

Nieuwe Recofa-richtlijnen voor schuldsaneringen

Per 1 januari 2018 gelden nieuwe richtlijnen van Recofa voor schuldsaneringsregelingen. Het aantal richtlijnen is verminderd omdat een deel daarvan is overgebracht naar het eveneens vernieuwde Procesreglement verzoekschriftprocedures insolventiezaken rechtbanken. Daarnaast zijn richtlijnen geschrapt of ingekort voor zover zijn overeenkomen met hetgeen al in de Faillissementswet is opgenomen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Het hoofdstuk over het salaris van de bewindvoerder is aangepast aan de nieuwe vergoedingssystematiek en er wordt gespecificeerd wanneer de bewindvoerder kan verzoeken om een toekenning voor een extra vergoeding.
- De extra vergoeding (6 uur voor een enkele zaak, 9 uur voor een dubbele zaak) welke kan worden toegekend indien een bewindvoerder aanwezig is geweest bij de zitting van een hoger beroep bij het gerechtshof, is inclusief de reiskostenvergoeding tot 50 km enkele reis. Wanneer er meer dan 50 km enkele reis wordt gereisd voor het bijwonen van de zitting bij het hof, geldt een extra reiskostenvergoeding per km boven de genoemde 50 km.
- Er is een artikel toegevoegd over controle en toezicht op de (fiscale) voorzieningen en de fiscus. Hierin staat vermeld dat de bewindvoerder het bepaalde in art. 73.3.2 Leidraad Invordering 2008 en de daaruit voortvloeiende gevolgen in acht neemt.
- Het artikel over de eigen woning is uit de richtlijnen gehaald, omdat Recofa hierover geen algemeen beleid heeft.

De teksten van de nieuwe richtlijnen en het nieuwe procesreglement zijn terug te vinden op www.rechtspraak.nl of www.bureauwsnp.nl.

Recofa standaardformulieren vernieuwd

Een deel van de Recofa standaardformulieren is vernieuwd. Op dit moment zijn de checklist huisbezoek, de verslagen, het declaratieformulier bij onvoldoende boedelsaldo en het verzoek toestemming onderhandse verkoop al vernieuwd. De vernieuwde versies van het financiële gedeelte, het verzoek salaris/vergoeding Wsnp-bewindvoerder en de volmacht Wsnp-akkoord worden spoedig verwacht. De formulieren zijn te vinden op www.bureauwsnp.nl.

Brief NVVK over toetsing door rechters aan de Wck-eis van artikel 288 Fw

De NVVK heeft op 9 november 2017 een brief gestuurd naar Minister Wiebes en Staatssecretaris Keijzer van Economische Zaken en Klimaat. Hierin dringt de NVVK aan op een oplossing voor problemen die private NVVK-leden ondervinden als hun cliënten, na een mislukt minnelijk traject, een schuldsaneringsaanvraag bij de rechtbank doen. Wsnp-verzoeken die worden ingediend door private organisaties worden (soms) niet-ontvankelijk verklaard, omdat deze organisaties niet vallen onder artikel 48 Wck. Bron: www.nvbk.eu.

Wijziging griffierecht

Met ingang van 1 januari 2018 bedraagt het griffierecht voor het deponeren van de uitdelingslijst of homologatie van een akkoord € 617,-. Zie art. 17 Wgbz en regeling nr. 2164326.

Toeslag Wajong

Vanaf januari 2018 worden mensen met een Wajong-uitkering en de beoordeling 'Wel arbeidsvermogen' of 'Geen arbeidsvermogen, maar mogelijk in de toekomst wel' gekort op hun uitkering. Sommigen van hen komen hierdoor onder het sociaal minimum terecht. Hiervoor kunnen zij een toeslag bij UWV aanvragen. Het UWV brengt de mogelijkheid van een toeslag niet per aparte brief onder de aandacht bij de betreffende Wajongers. Wel heeft het UWV Wajongers die gekort werden vorig jaar gewezen op het bestaan van een UWV-toeslag.

Een voorbeeld: een Wajonger met een uitkering van netto 951 euro per maand kan een toeslag van netto 42 euro per maand ontvangen. De terugwerkende kracht is maximaal 6 weken. De Wajonger kan het formulier voor de toeslag telefonisch aanvragen via 0900 9294 of via de website van het UWV.

KEI en Wsnp

De rechtspraak geeft de komende tijd de hoogste prioriteit aan digitaal procederen in handelsvorderingen met verplichte procesvertegenwoordiging. Dit zal naar verwachting eind 2018 landelijk worden ingevoerd. Op het terrein van toezicht is in november 2017 de landelijke invoering van digitaal werken in bewindszaken gestart. Deze loopt volledig door in 2018. De start van de pilot schuldsanering (Wsnp) is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen en wordt uitgesteld. Deze temporisering geeft ook ruimte om de komende periode de technische keuzes tegen het licht te houden. De digitale systemen voor handelsvorderingen met verplichte procesvertegenwoordiging en vreemdelingen regulier zullen zoveel mogelijk in de periode 2018-2019 worden opgeleverd. De planning daarna leidt tot een vertraging van minimaal een jaar. (bron: bericht d.d. 10 januari 2018 op www.rechtspraak.nl onder Nieuws > Prioriteit voor digitalisering civiel, vertraging voor bestuursrecht).

Wijziging vergoeding bewindvoerder

Per 1 januari 2018 is de vergoeding voor de Wsnp-bewindvoerder gewijzigd. Zowel het looptijdafhankelijke als het looptijdafhankelijke bedrag zijn verhoogd. De bedragen zijn te vinden op <https://www.bureauwsnp.nl/voor-bewindvoerders/vergoedingen/bedragennvs>. Het formulier 'Verzoek berekening vergoeding' op de website van Bureau Wsnp is bijgewerkt en hanteert de nieuwe bedragen.

06 - Actuele rechtspraak kort

Publicaties tot en met 1 januari 2018

1. Hof Arnhem Leeuwarden 6 juli 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:6649 (art. 287a en art. 288 lid 2 aanhef en onder d Fw)

10-jaarstermijn niet van toepassing als eerder een dwangakkoord is opgelegd.

De Rb. Midden-Nederland wijst bij vonnis van 16 mei 2017 het Wsnp-verzoek van schuldenaar af daarbij overwegende dat bij vonnis van dezelfde rechtbank op 11 januari 2013 twee weigerende schuldeisers veroordeeld zijn om in te stemmen met een schuldregeling als bedoeld in art. 287a Fw (dwangakkoord). Weliswaar is er geen sprake geweest van een Wsnp-traject ex art. 284 Fw maar de schuldenaar heeft met het minnelijke traject en het dwangakkoord hetzelfde doel bereikt, namelijk een volledige sanering van zijn schulden. De rechtbank wijst het Wsnp-verzoek af omdat de wetgever met de wettelijke schuldsaneringsregeling, waaronder begrepen het dwangakkoord, voor ogen heeft gehad, dat een natuurlijk persoon wiens schulden zijn gesaneerd gedurende tien jaar niet opnieuw in aanmerking komt voor een sanering van zijn schulden (art. 288 lid 2 onder d Fw). Daarnaast oordeelt de rechtbank dat schuldenaar te kwader trouw is ten aanzien van het ontstaan van de problematische schuldenlast binnen drie jaar na het akkoord. Schuldenaar gaat tegen de Wsnp-afwijzing in hoger beroep en stelt dat de schuldenlast te goeder trouw is ontstaan en dat de afwijzingsgrond in art. 288 lid 2 aanhef en onder d Fw (tienjaarstermijn) enkel geldt voor de wettelijke schuldsaneringsregeling en niet voor een dwangakkoord in de zin van art. 287a Fw. Daarnaast doet schuldenaar een beroep op de hardheidsclausule. Het Hof stelt schuldenaar in het gelijk dat de tienjaarstermijn niet van toepassing is ten aanzien van schuldenaar op wie de wettelijke schuldsaneringsregeling niet eerder van toepassing is geweest. Het Hof oordeelt voorts dat schuldenaar niet aannemelijk heeft gemaakt te goeder trouw te zijn geweest ten aanzien van het ontstaan of onbetaald laten van (al) zijn schulden maar dat hij voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij de omstandigheden die bepalend zijn geweest voor het ontstaan of onbetaald laten van zijn schulden, onder controle heeft gekregen. Het Hof vernietigt het vonnis van de rechtbank en verklaart de Wsnp van toepassing ten aanzien van schuldenaar.

2. Rb. Den Haag 22 augustus 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:11632 (art. 287a Fw)

Dwangakkoord met één schuldeiser niet mogelijk.

Schuldenaar heeft één schuld bij de Belastingdienst ter hoogte van € 52.325,-. Namens schuldenaar is een schuldregeling aangeboden, inhoudende een uitkering van 7,88% aan de preferente schuldeiser. Schuldenaar stelt dat de Belastingdienst in redelijkheid niet heeft kunnen komen tot een weigering van de medewerking aan de schuldregeling die zij heeft aangeboden. De rechtbank verklaart schuldenaar niet-ontvankelijk in haar verzoek. Essentieel voor het karakter van een akkoord is dat er, naast de schuldenaar, meer dan één schuldeiser bij betrokken is. Dit blijkt uit het systeem van de Faillissementswet. In elk van de daarin opgenomen insolventieregelingen is sprake van meerderheden van schuldeisers die minderheden tot instemming kunnen dwingen. Een akkoord is niet een vaststellingsovereenkomst die partijen ter beëindiging van hun geschil in volle vrijheid met elkaar kunnen aangaan. In het onderhavige geval is de Belastingdienst de enige schuldeiser van verzoekster. Het is aan beide partijen of zij met elkaar een vaststellingsovereenkomst

sluiten over deze vordering. Ons recht kent het algemene beginsel van contractsvrijheid. Artikel 287a Fw. vormt een uitzondering op dat beginsel. Dat noopt tot een beperkte uitleg van de reikwijdte van dat wetsartikel.

3. Hof Arnhem Leeuwarden 4 september 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:7671 (art. 350 Fw)

Een tijdens de schuldsaneringsregeling ontstane (verzekeringsfraude)schuld, die ook niet aan de bewindvoerder is gemeld, leidt tot tussentijdse beëindiging van de schuldsaneringsregeling, ook als derden bereid zijn deze schuld te voldoen en de schuldeisers daardoor niet benadeeld worden.

Schuldenaren zijn op 26 november 2015 toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. Bij verzoekschrift van 1 mei 2017 hebben schuldenaren de rechtbank verzocht de bewindvoerder te ontslaan en de looptijd van de schuldsaneringsregeling te bekorten. Bij verzoekschrift van 15 juni 2017 heeft de bewindvoerder de rechtbank verzocht om ten aanzien van schuldenaren de schuldsaneringsregeling tussentijds te beëindigen. Bij vonnis van 29 juni 2017 is de Wsnp op verzoek van de bewindvoerder tussentijds beëindigd, zonder verlening van de schone lei. De rechtbank overweegt dat schuldenaren niet hebben voldaan aan hun (actieve) informatieplicht jegens de bewindvoerder, een boedelachterstand van (tijdens de zitting bij het Hof) € 3.164,73 hebben en een nieuwe schuld van € 1.661,34 aan Aegon hebben laten ontstaan. De schuld aan Aegon is ontstaan omdat appellante zich schuldig heeft gemaakt aan (een poging tot) verzekeringsfraude door op 18 augustus 2016 een valse claim bij Aegon Schadeverzekering in te dienen. Dat een familielid bereid is de schuld aan Aegon te voldoen, doet er volgens de rechtbank niet aan af dat het ontstaan van de nieuwe schuld aan appellante is toe te rekenen. Appellanten stellen hoger beroep in en voeren aan dat tussen hen en de bewindvoerder een vertrouwensbreuk is ontstaan, als gevolg waarvan de informatie-uitwisseling niet goed is verlopen. Ten aanzien van de Aegon-schuld geven zij aan dat de ouders van appellant bereid zijn om de schuld aan Aegon te betalen. Daarnaast voeren zij aan dat de periode, waarin een en ander is voorgevallen, erg stressvol en chaotisch was. Het Hof oordeelt echter dat de rechtbank de wettelijke schuldsaneringsregeling terecht heeft beëindigd.

4. Rb. Den Haag 3 oktober 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:11689

Salaris schuldsaneringsbewindvoerder na vernietiging toelatingsvonnis door Gerechtshof. Rechtbank stelt alsnog salaris bewindvoerder vast.

Bij vonnissen van 2 maart 2017 heeft Rechtbank Den Haag het verzoek om een dwangakkoord afgewezen en de schuldsaneringsregeling uitgesproken. De schuldenaar stelde hoger beroep in tegen beide vonnissen. Bij arresten van 23 mei 2017 heeft het Hof Den Haag, in weerwil van het bepaalde in art. 292 lid 1 en 3 Fw, de twee vonnissen van de rechtbank vernietigd en de weigerende schuldeiser bevolen in te stemmen met de door verzoeker aangeboden schuldregeling. De bewindvoerder heeft op 30 mei 2017 het hof verzocht om een herstelarrest voor het salaris van de bewindvoerder. Het hof heeft per brief van 7 juli 2017 de bewindvoerder bericht dat het verzoek zich niet leent voor een herstel als bedoeld in art. 31 lid 1 Rv. Vervolgens heeft de bewindvoerder op 5 september 2017 de rechtbank verzocht om vaststelling van de vergoeding bewindvoerdersalaris. De rechtbank stelt vast dat het hof er klaarblijkelijk geen rekening mee heeft gehouden dat de bewindvoerder ingevolge haar benoeming door de rechtbank een aanvang heeft gemaakt met de uitvoering van haar wettelijke taak en dat het hof zich niet heeft uitgelaten over

het aan de bewindvoerder toekomende salaris over de periode van benoeming tot het moment van vernietiging van de beslissing waarbij de wettelijke schuldsaneringsregeling op schuldenaar van toepassing was verklaard. Het hof heeft de bewindvoerder ook niet in de gelegenheid gesteld een salarisverzoek in te dienen. De rechtbank stelt daarom alsnog het bewindvoerder-salaris vast. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat de bewindvoerder vanaf het moment dat zij met het ingestelde hoger beroep bekend was een terughoudende houding diende aan te nemen en ook heeft aangenomen.

5. HR 6 oktober 2016, ECLI:NL:HR:2017:2564 (art. 22a Fw)

Afkoop pensioenverzekering door faillissementscurator (art. 22a Fw). Hoogstpersoonlijk recht? Uitleg art. 7:986 lid 4 BW; vraag of contractueel afkoopverbod aan curator kan worden tegengeworpen indien pensioenpremies door derde zijn betaald.

De schuldenaar is op 27 november 2012 failliet verklaard. De rechter-commissaris heeft de curator toestemming verleend voor het (doen) afkopen van een in 1978 door de gefailleerde met Aegon overeengekomen levensverzekering. De rechtbank heeft deze r-c-beschikking vernietigd en de curator toestemming verleend tot afkoop van de verzekering met dien verstande dat van de pensioenaanspraak vanaf de voor gefailleerde geldende AOW-leeftijd een maandelijkse uitkering van € 800 voor de gefailleerde overblijft. Het cassatieberoep van de curator wordt door de HR zonder nadere motivering verworpen (art. 81 lid 1 RO). Het incidentele beroep van de gefailleerde slaagt niet waar de gefailleerde aanvoerde dat de pensioenaanspraak een hoogstpersoonlijk recht betreft maar slaagt wél wat betreft het contractuele afkoopverbod en de premiebetaling door een derde. De Hoge Raad motiveert als volgt.

Bij de beoordeling van het betoog dat de levensverzekering een hoogstpersoonlijk recht is, dient tot uitgangspunt, aldus de HR, dat een faillissement het gehele vermogen van de gefailleerde omvat (art. 20 Fw; vgl. art. 3:276 BW). Op dit beginsel bestaan wettelijke uitzonderingen, onder meer in art. 22a lid 1, aanhef en onder a, Fw, dat bepaalt dat het recht op het doen afkopen van een levensverzekering buiten de boedel valt voor zover de begunstigde of de verzekeringnemer door afkoop onredelijk benadeeld wordt. Uit de totstandkomingsgeschiedenis van deze bepaling (geciteerd in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 2.19) volgt dat zij mede ziet op oudedags- en nabestaandenvoorzieningen. Indien de levensverzekering voor de gefailleerde een pensioenvoorziening vormt, kan dit voorschrift geheel of gedeeltelijk aan afkoop in de weg staan. De bepaling maakt het mogelijk om rekening te houden met zowel de belangen van de schuldeisers als de belangen van degene ten behoeve van wiens verzorging de verzekering is gesloten. Uit het door de rechtbank aangehaalde arrest HR 5 september 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD3423, NJ 2008/478, volgt reeds dat het geen beginsel van Nederlands faillissementsrecht is dat aanspraken op een pensioenvoorziening steeds buiten het tot het faillissement behorende vermogen vallen. Mede in het licht van art. 22a lid 1, aanhef en onder a, Fw, dat het mogelijk maakt de afkoop door de curator van een levensverzekering geheel of gedeeltelijk te verhinderen, is er geen aanleiding om aan een verzekering als de onderhavige een 'hoogstpersoonlijk' karakter toe te kennen. Het onderdeel kan daarom niet tot cassatie leiden.

Wat betreft het contractuele afkoopverbod en de premiebetaling door een derde overweegt de HR als volgt. Uit art. 7:986 lid 4, tweede zin, BW volgt dat het door de rechtbank aangenomen contractuele afkoopverbod in de onderhavige pensioenpolis kan worden tegengeworpen aan de curator “voor zover de ter zake voldane premies, mede op de grond dat de verzekering bepaalt dat zij niet kan worden afgekocht, voor de heffing van inkomstenbelasting in aanmerking konden worden genomen voor de bepaling van het belastbaar inkomen uit werk en woning”. De rechtbank heeft evenwel geoordeeld dat het afkoopverbod in beginsel niet aan de curator kan worden tegengeworpen aangezien de voor de levensverzekering voldane premies door een derde zijn betaald en dus niet door gefailleerde zelf als aftrekpost voor de inkomstenbelasting zijn opgevoerd. Uit de toelichting op art. 7:986 lid 4 BW (Kamerstukken II 1999-2000, 19529, nr. 5, p. 56) volgt, aldus de HR, dat is beoogd een koppeling te leggen met fiscaal gefaciliteerde pensioenvoorzieningen. Het gaat dan om gevallen waarin de wetgever mede heeft beoogd dat de aanspraak buiten het bereik van schuldeisers zou vallen. Voor die fiscale facilitering is vereist dat de desbetreffende levensverzekering niet afkoopbaar is. Het stelsel van fiscale regels is erop gericht dat binnen bepaalde grenzen en onder bepaalde voorwaarden een adequate oudedagsvoorziening kan worden opgebouwd. Daarom behoort het voor de bescherming die de tweede volzin van art. 7:986 lid 4 BW aan de verzekeringnemer biedt, geen verschil te maken of de premies betaald zijn door de verzekeringnemer zelf of door een derde, aldus de HR. Het antwoord op de vraag of het afkoopverbod aan de curator kan worden tegengeworpen, is derhalve niet afhankelijk van het antwoord op de vraag of de premies bij de gefailleerde zelf daadwerkelijk voor de heffing van inkomstenbelasting in aanmerking zijn genomen. Het gaat erom dat een oudedagsvoorziening wordt opgebouwd die voldoet aan de maatstaven voor fiscale facilitering die in de fiscale regelgeving zijn vastgelegd. Dit onderdeel van het cassatieberoep van de gefailleerde slaagt en de HR verwijst de zaak ter verdere behandeling door naar Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden.

6. Hof Den Bosch 26 oktober 2017, ECLI:NL:GHSHE:2017:4664 (art. 287a Fw)

Bekrachtiging, zij het op andere gronden, van een afwijzing van een verzoek tot het opleggen van een dwangakkoord (art. 287a Fw) nu de weigerende schuldeiser - zonder wsnp en zonder minnelijke regeling - zicht heeft op een volledige betaling van de vordering middels een verrekening met het vanaf 2020 door deze schuldeiser aan verzoeker uit te keren ouderdomspensioen.

Schuldenaar heeft een schuldenlast van € 16.633 waaronder een schuld aan het pensioenfonds ABP van € 5.109 uit hoofde van onverschuldigde betaling. Het ABP wenst vanaf 2020 zijn vordering te verrekenen met het vanaf 2020 aan schuldenaar te betalen ouderdomspensioen. De rechtbank heeft het 287a-verzoek afgewezen wegens een eerdere toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling geëindigd in augustus 2008 – het is onaannemelijk dat het Wsnp-verzoek zal worden toegewezen en om die reden is een vergelijking met de situatie waarin de schuldsanering van toepassing zou zijn niet te maken. Het hof oordeelt op dit punt als volgt: De toewijsbaarheid van het in deze zaak subsidiair gedane Wsnp-verzoek is geen noodzakelijke voorwaarde voor de toewijsbaarheid van verzoek dwangakkoord (vgl. Hoge Raad 14 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BY0966). Het gegeven dat de schuldenaar in feite thans geen toegang kan krijgen tot de wettelijke schuldsaneringsregeling, omdat hij aan de voorwaarden daarvoor niet voldoet, maakt naar het oordeel van het hof niet dat de opbrengst die voor een schuldeiser uit de hypothetische toepassing van de schuldsaneringsregeling voortvloeit niet

vergeleken kan worden met de opbrengst in geval van een dwangakkoord. Dit betekent echter niet dat bij beoordeling van het 287a-verzoek geen rekening zou mogen worden gehouden met de omstandigheid van de huidige (zeer waarschijnlijke) onmogelijkheid van toelating tot de wettelijke schuldsaneringsregeling, aldus het hof. Het hof houdt voorts rekening met het feit dat verzoekers vanaf augustus 2018 weer een Wsnp-verzoek kunnen doen. Gelet op de relatief beperkte omvang van de schuldenlast, het feit dat ABP heeft aangegeven dat hij zijn vordering eerst in 2020 wenst te verrekenen en niet voornemens is om voor die tijd enige invorderingsmaatregel op te starten waarbij de overige schuldeisers in het kader van het aangeboden akkoord bovendien alle hebben ingestemd met een voor appellanten haalbare betaling tegen finale kwijting, is het dan ook niet ondenkbaar dat appellanten als gevolg van de door hen verrichte inspanningen in een financiële situatie komen te verkeren waarbij er geen sprake meer is van een situatie als omschreven in artikel 288 lid 1 aanhef en sub a en een eventueel [herhaald, *red.*] Wsnp-verzoek reeds om die reden zou dienen te worden afgewezen, dan wel in het geheel achterwege kan blijven. Het hof oordeelt dat ABP, nu hij immers vooralsnog - zonder Wsnp en zonder minnelijke regeling- zicht heeft op een volledige betaling van zijn vordering middels een verrekening met het vanaf 2020 door ABP aan appellant uit te keren ouderdomspensioen, in redelijkheid tot weigering van instemming met de schuldregeling heeft kunnen komen.

7. Hof Amsterdam 21 november 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:4860

Gesbil tussen ex-samenwoners. Verkoop voormalig gezamenlijke woning. Spoedeisend belang? Belangenafweging tussen belang vrouw, die in de woning woont met de vier kinderen van partijen, en belang man die in financiële problemen verkeert en wil worden toegelaten tot Wsnp.

Partijen hebben een affectieve relatie gehad, waaruit zijn geboren de vier thans nog minderjarige kinderen. De kinderen zijn door de man erkend. Partijen oefenen gezamenlijk het gezag uit over de oudste drie kinderen. Over het vierde kind oefent de vrouw het eenhoofdig gezag uit. Op 15 oktober 1998 kochten partijen een perceel grond. Daarop is de voormalig gezamenlijke woning gebouwd. Deze woning is voor 2/3e onverdeeld aandeel eigendom van de vrouw en voor 1/3e van de man. Het perceel grond wordt omsloten door grond van de moeder van de vrouw en de voormalig gezamenlijke woning is geschakeld aan de woning van de moeder. In de samenlevingsovereenkomst is opgenomen dat (a) de hypotheekrente ten laste van partijen komt naar rato van hun inkomen, (b) bij verbreking van de samenleving de vrouw het 1/3 deel van de woning van de man overneemt dan wel partijen de woning gezamenlijk verkopen. Op de woning rust een hypotheek verstrekt door de moeder van € 100.000 en een hypotheek verstrekt door de Rabobank van € 640.000. In 2013 is de relatie verbroken en de vrouw verblijft met de kinderen in de gezamenlijke woning. Tot oktober 2013 heeft de man de woonlasten betaald en tijdens de gezamenlijke verkoop diende de man de lasten te blijven betalen; ook dient de man kinderalimentatie te betalen. In 2017 is de kinderalimentatie verlaagd. De man en vrouw hebben hun eigen bedrijven gestaakt en werken in loondienst; de vrouw verhuurt voorts de gezamenlijke woning via Airbnb. De man is in financiële problemen gekomen door de verplichting de lasten van de gezamenlijke woning (deels) te betalen en de kinderalimentatie en wil in aanmerking komen voor toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling. De man wil de woning op korte termijn verkopen stellend dat de woning, mede op zijn naam, de schuldsanering verhindert. Volgens de vrouw is de man niet onmachtig te betalen maar onwillig. Het hof stelt vast dat beide partijen een

gerechtvaardigd belang hebben. Het hof oordeelt dat de man zijn nijpende financiële positie en de noodzaak voor hem om tot verkoop van de woning over te gaan, voldoende aannemelijk heeft gemaakt. Het hof oordeelt dat de vrouw niet aannemelijk heeft gemaakt dat zij op dit moment financieel in staat is de woning, althans de hypothecaire lening, over te nemen. Gesteld noch gebleken is verder dat de vrouw niet in staat zal zijn andere passende huisvesting in de buurt van de echtelijke woning te huren/kopen. In het licht van bovengenoemde feiten en omstandigheden is het hof van oordeel dat de voorzieningenrechter niet tot het oordeel heeft kunnen komen dat het belang van de vrouw bij uitstel van verkoop diende te prevaleren boven het belang van de man bij verkoop. Het hof veroordeelt de vrouw tot medewerking aan de verkoop van de gezamenlijke woning.

8. Hof Arnhem-Leeuwarden 5 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:10755

Huur woonruimte. Ten onrechte ontbinding en ontruiming nu huurachterstand grotendeels onder Wsnp valt. Verhuurder heeft geen informatieplicht aan saneringsbewindvoerder. Geen schending van art. 7:252 BW.

Bij vonnis van 7 oktober 2014 is appellant toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. Bij dagvaarding van 14 augustus 2015 heeft verhuurder ontbinding en ontruiming gevorderd wegens wanbetaling en aanspraak gemaakt op betaling van € 1.995 huurachterstand over mei, juni, juli en augustus 2015 vermeerderd met wettelijke rente en buitengerechtigde incassokosten alsmede betaling van € 537 voor iedere maand waarin appellant vanaf september 2015 het gehuurde in bezit houdt. Bij verstekvonnis van 28 oktober 2015 is het gevorderde toegewezen met veroordeling van appellant in de proceskosten. Op 7 december 2015 heeft de gemachtigde van appellant aan verhuurder meegedeeld dat appellant op dat moment tenminste € 500 teveel heeft voldaan, verzocht het teveel betaalde terug te betalen en kenbaar te maken dat verhuurder niet zal overgaan tot executie van het verstekvonnis. Per e-mailbericht van 8 december 2015 is namens verhuurder bericht dat appellant inmiddels aan het verstekvonnis heeft voldaan, dat er geen sprake meer is van een huurachterstand en dat het dossier is gesloten. In de verzetprocedure heeft appellant onder meer aangevoerd dat de huurachterstand berekend moet worden vanaf 7 oktober 2014 en volgens hem heeft hij sindsdien meer betaald dan hij verschuldigd is, zodat het verstekvonnis moet worden vernietigd. In reconventie vordert hij het teveel betaalde terug, onder bepaling dat hij al hetgeen hij sedert 28 oktober 2015 aan verhuurder heeft voldaan mag verrekenen met de maandelijkse huur. Het hof stelt voorop dat juist is dat schulden wegens huurachterstand uit de periode vóór 7 oktober 2014 onder de schuldsaneringsregeling vallen en dus niet opgeëist kunnen worden zolang die regeling van toepassing is. Verhuurder dient die vordering bij de Wsnp-bewindvoerder in te dienen (zie artikel 299 Fw, tweede lid). Mocht de schuldsanering eindigen met een schone lei, dan kan ook daarna een vordering tot betaling van (het restant van) die oude huurschuld niet meer toegewezen worden. Voor huurtermijnen die opeisbaar worden na toepassing van de Wsnp is appellant wel aansprakelijk te houden. Omdat de huur over oktober 2014 uiterlijk op 1 oktober 2014 betaald diende te zijn, is voor de vraag of appellant zich schuldig heeft gemaakt aan wanbetaling tijdens de schuldsanering relevant of appellant nalatig is geweest met huurbetaling over de periode vanaf november 2014, waarbij eventuele betalingen tussen 1 en 7 oktober 2014 strekken tot aflossing van de huurschuld die onder de schuldsanering valt, tenzij bij betaling uitdrukkelijk is aangegeven dat deze betrekking heeft op de dan nog toekomstige

huurtermijn over november 2014. Het hof concludeert dat de niet onder de schuldsanering vallende huurachterstand ten tijde van het uitbrengen van de inleidende dagvaarding slechts € 394 in hoofdsom bedroeg. De door het hof berekende achterstand was in verhouding tot de maandhuur te gering om ontbinding en ontruiming te rechtvaardigen. Het hof vernietigt het verstekvonnis. Alvorens tot die conclusie te komen, overwoog het hof overigens nog het volgende: *‘Anders dan appellant betoogt, is het niet de taak van een verhuurder om de schuldsaneringsbewindvoerder van de huurder te informeren over eventuele huurverhogingen tijdens de schuldsanering onder de werking van de Wsnp. Mogelijk verwacht appellant het saneringsbewind met een meerderjarigenbeschermingsbewind, waarbij de beschermde in beginsel handelingsonbevoegd is met betrekking tot de onder dat bewind gestelde goederen. Zonder beschermingsbewind is appellant zelf verantwoordelijk voor betaling van de lopende huur tijdens de schuldsanering en hij dient, in het kader van zijn informatieplicht, ook zelf die informatie aan de schuldsaneringsbewindvoerder te verschaffen die relevant is voor zijn inkomenspositie en het vrij te laten bedrag. Voor zover appellant dus meent dat de aangezegde huurverhogingen niet geldig zijn aangezegd omdat dergelijke berichten geadresseerd moeten worden aan de saneringsbewindvoerder, falen de grieven.’*

9. Rb. Noord Nederland 5 december 2017, ECLI:NL:RBNNE:2017:4625

Beschermingsbewind en Wsnp; dagvaarden beschermingsbewindvoerder als formele procespartij. Raadpleging door deurwaarder van het Centraal Curatele en Bewindregister.

Op 23 december 2013 is ten aanzien van de schuldenaar beschermingsbewind uitgesproken. In 2015 is de schuldenaar (ook) toegelaten tot de wettelijke schuldsaneringsregeling. Schuldenaar betaalde niet de volledige maandpremie aan de zorgverzekeringsmaatschappij De Friesland. Op 19 juli 2016 schreef De Friesland de Wsnp-bewindvoerder aan inzake een betalingsachterstand van iets meer dan € 25,-. Nadat De Friesland de schuldenaar op 20 juni 2017 in rechte had betrokken heeft de bewindvoerder [redactie: kennelijk de beschermingsbewindvoerder] alsnog zorg gedragen voor betaling van vorenbedoelde achterstallige premie vermeerderd met verschenen rente en buitengerechtigde kosten overeenkomstig hetgeen De Friesland in haar dagvaardingsexploot had vermeld. In totaal heeft de bewindvoerder op 31 juli 2017 een bedrag ad € 73,94 aan de gemachtigde van De Friesland voldaan. Na vermindering van eis vordert De Friesland in de procedure nog de veroordeling van de schuldenaar in de proceskosten en voert daartoe het volgende aan: De deurwaarder had geen kennis van het bewind noch behoorde hij dit te kennen. Blijkens een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam van 25 maart 2016 (ECLI:NL:RBAMS:2016:2020) bestaat er geen verplichting voor de deurwaarder tot kennisname van het Centraal Curatele en Bewindsregister (CCBR). De Friesland heeft de schuldenaar daarom op juiste gronden in rechte betrokken. Hij dient dan ook de kosten van de procedure te voldoen. De kantonrechter overweegt als volgt: In de uitspraak van 25 maart 2016 heeft de Rechtbank Amsterdam overwogen, dat er geen wettelijke verplichting bestaat die de deurwaarder (of diens opdrachtgever) verplicht tot kennisname van het CCBR voorafgaand aan iedere executiehandeling. Het geval dat thans aan de orde is, heeft echter geen betrekking op een executiehandeling, maar op het betekenen van een dagvaardingsexploot, zodat De Friesland reeds daarom niet één-op-één een succesvol beroep op die uitspraak kan doen. Wel is juist dat de wet geen verplichting voor een gerechtsdeurwaarder bevat tot het raadplegen van het CCBR voordat hij een dagvaardingsexploot aan een schuldenaar betekent. Onder verwijzing naar artikel 1:439 lid 1 BW oordeelt de kantonrechter dat De Friesland

in ieder geval blijkt haar e-mailbericht van 19 juli 2016 bekend was met het bestaan van de op de schuldenaar toepasselijke Wsnp-regeling. Dit feit had voor De Friesland reden moeten vormen om, toen zij haar onderwerpelijke vordering ter incasso uit handen gaf, haar (incasso)gemachtigde omtrent het bestaan van de Wsnp-regeling ten aanzien van de schuldenaar op de hoogte te stellen en op de weg van De Friesland gelegen om (de mogelijkheid van) het (nog) bestaan van enige vorm van bewind in de juist daarvoor bestaande registers te verifiëren, te meer omdat zijdens De Friesland kennelijk op enig moment tot dagvaarden is besloten. Omdat de kantonrechter voorts van oordeel is dat zowel De Friesland als haar gemachtigde als een professionele partij mag worden beschouwd, bij wie kennis van het bestaan en het doel van deze registers mag worden verondersteld, had het raadplegen daarvan door De Friesland of haar gemachtigde in het onderwerpelijke geval in de rede gelegen. Dat daartoe geen (formele) wettelijke verplichting bestaat maakt dat niet anders. De kantonrechter concludeert dat het De Friesland kan worden verweten dat zij de schuldenaar en niet de beschermingsbewindvoerder in rechte heeft betrokken. De Friesland wordt in de proceskosten veroordeeld. Die proceskosten worden aan de zijde van de bewindvoerder, die zonder rechtshulpverlener heeft geprocedeerd, evenwel op nihil gesteld.

10. Rb. Den Haag 12 december 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:15271 (art. 284 Fw)

Afwijzing Wsnp-verzoek omdat verzoeker niet in toestand verkeert van opgehouden te betalen.

Schuldenares heeft bij de rechtbank een verzoek ingediend om toegelaten te worden tot de schuldsaneringsregeling. Op basis van de stukken die aan de rechtbank zijn overgelegd en wat ter zitting is besproken overweegt de rechtbank dat onvoldoende aannemelijk is dat schuldenares niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar schulden. Zij heeft twee schulden, te weten een schuld van € 1.224,81 aan VGZ en een schuld van € 90.923,14 aan WestlandUtrecht Bank. Gesteld noch gebleken is dat schuldenares de betalingen aan deze schuldeisers niet kan doen. De rechtbank constateert dat schuldenares sinds een paar maanden weer inkomsten uit werk heeft en daardoor een afloscapaciteit van ruim € 800,-- per maand heeft. In drie jaar zou zij daarmee al ongeveer 30% van haar schuldlast kunnen betalen. De schuld aan VGZ kan schuldenares in minder dan twee maanden geheel aflossen. Gebleken is dat WUB bereid is een regeling te treffen tot een nader vast te stellen periode, waarna alsnog een kwijtscheldingsvoorstel gedaan zou kunnen worden. De enkele omstandigheid dat schuldenares tot dusverre niet heeft kunnen aflossen op de schuld, leidt niet tot het oordeel dat een schuldenaar in voornoemde situatie verkeert (Gerechtshof Amsterdam, 21 juni 2016, ECLI:NL:GHAMS:2016:2345). De rechtbank wijst het verzoek tot de schuldsaneringsregeling af.

11. Hof Arnhem-Leeuwarden 21 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:11308 (art. 287a Fw)

Verzoekster heeft zich niet tot uiterste ingespannen om zo hoog mogelijk inkomen te verwerven.

Na afwijzing 287a-verzoek houdt Rb. Wsnp-verzoek aan. In hoger beroep wijst ook hof 287a-verzoek af en wijst zaak terug naar Rb. voor behandeling Wsnp-verzoek.

Appellante woont samen met haar partner B op wie eerder een schuldsaneringsregeling van toepassing is geweest, welke regeling op 10 januari 2017 is geëindigd met een schone lei. Tijdens de schuldsanering van B is de gezamenlijke woning verkocht. De restschuld aan ING bedroeg € 105.612,45. De slotuitdeling voorzag in betaling van € 5.409,72. De restschuld valt voor B onder

de schone lei. Appellante blijft hoofdelijk aansprakelijk voor de gehele schuld aan ING welke thans € 103.060,92 bedraagt; appellante heeft geen andere schulden. ING heeft met appellante een aflossingsregeling getroffen van € 175,- per maand. Bureau Benedictus heeft namens appellante op 22 juni 2017 een schuldregeling aan ING voorgesteld inhoudende dat aan ING op basis van een liquidatieakkoord € 3.790 zal worden voldaan tegen finale kwijtschelding. ING wees het voorstel van de hand. De rechtbank wijst het 287a-verzoek af en houdt het Wsnp-verzoek aan. Het hof oordeelt ten eerste dat een gedwongen schuldregeling ook kan worden opgelegd wanneer de schuldenaar slechts één crediteur heeft en deze crediteur weigert in te stemmen met de voorgestelde schuldregeling. Artikel 287a Fw heeft immers, zo blijkt uit de wetsgeschiedenis, te gelden als een alternatief voor de wettelijke schuldsaneringsregeling zowel in de gevallen waarin toewijzing tot de schuldsaneringsregeling wel als die waarin toewijzing tot de schuldsaneringsregeling, gelet op de wettelijke vereisten, niet tot de mogelijkheden behoort (met verwijzing gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 3 maart 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:2007). Voorts oordeelt het hof dat appellante zich in een financieel uitzichtloze situatie bevindt, nu is gebleken dat het maandelijks door appellante aan ING te betalen bedrag van € 175 enkel ziet op de aflossing van de hoofdsom en ING geen rente en kosten meer in rekening brengt en appellante nog ongeveer vijftig jaar zal moeten aflossen waardoor zij – uitgaande van de gemiddelde levensverwachting – tijdens haar leven de schuld naar verwachting niet geheel zal kunnen voldoen. Appellante werkt 16 tot 20 uur per week. Het hof overweegt dat appellante naast ervaring in de zorg ook zestien jaar werkervaring heeft in de beveiliging. Niet onaannemelijk is daarmee dat zij op enig moment weer een baan kan vinden waarin zij meer uren kan werken en/of een hoger uurloon kan verdienen. De stelling van appellante dat zij niet meer dan 16 tot 20 uur per week kan werken door de zorg voor en de opvang van haar zoon, omdat deze aan bijzondere gedragsproblemen lijdt, is naar het oordeel van het hof onvoldoende onderbouwd. Het hof is niet overtuigd dat zij zich tot het uiterste heeft ingespannen om een zo hoog mogelijk inkomen te genereren. Het hof bekrachtigt de afwijzing van het 287a-verzoek en wijst de zaak terug naar de rechtbank voor behandeling van het Wsnp-verzoek.

12. Hof Arnhem-Leeuwarden 21 december 2017, ECLI:NL:GHARL:2017:11310 (art. 287a Fw)

Hof vernietigt dwangakkoord na beroep schuldeiser. Verzoekster heeft zich niet tot uiterste ingespannen. Belanghebbende (oorspronkelijk verzoekster) woont samen met een partner met inkomen. Tot haar gezin behoren tevens haar twee minderjarige kinderen uit een vorig huwelijk. Zij is werkloos en heeft tot 23 juni 2017 een WW-uitkering ontvangen. Zij heeft één schuld van € 295.955 aan Direktbank voortvloeiend uit een hypothecaire geldlening. Bij de echtscheiding zijn de verplichtingen uit de geldlening aan de ex-echtgenoot toebedeeld. De bank is echter niet verzocht belanghebbende te ontslaan uit de hoofdelijke aansprakelijkheid. De woning is via een executieverkoop verkocht. Voor die restschuld zijn belanghebbende en haar voormalige echtgenoot nog steeds hoofdelijk aansprakelijk. Belanghebbende heeft Direktbank aangeboden om tegen finale kwijting € 10.500,- te voldoen, te vermeerderen met de dagwaarde van haar auto, te weten € 1.545. Direktbank heeft dit aanbod niet aanvaard. Belanghebbende diende vervolgens een 287a-verzoek in. Direktbank heeft zich in de procedure bij de rechtbank niet op de juiste wijze als belanghebbende doen vertegenwoordigen en heeft daarom in de visie van de rechtbank

geen rechtens relevant verweer gevoerd tegen het 287a-verzoek. De rechtbank wees heeft het 287a-verzoek toe en Directbank stelde hoger beroep in. Het hof oordeelt dat een gedwongen schuldregeling ook kan worden opgelegd wanneer de schuldenaar slechts één crediteur heeft [zie ook de hiervoor samengevatte uitspraak van het hof, red.]. Het hof vernietigt evenwel het door de rechtbank opgelegde dwangakkoord en plant een nieuwe zitting voor het Wsnp-verzoek. Het hof overwoog daartoe onder meer het volgende: Belanghebbende heeft niet aannemelijk gemaakt dat het voorstel goed en betrouwbaar is gedocumenteerd, te veel vragen zijn onbeantwoord gebleven. Onbekend blijft wie de derde is die € 10.500 wil schenken ter financiering van het akkoord en belanghebbende wil niet verklaren wat het inkomen van haar partner is; informatie over dat inkomen varieert sterk tussen circa € 3.400 en € 8.300. In de periode van 23 juni 2017 tot 13 december 2017 heeft belanghebbende slechts vijf keer schriftelijk gesolliciteerd. Niet uitgesloten is dat belanghebbende, mits zij op zoek gaat naar werk, tijdens een schuldsaneringsregeling een hoger bedrag kan sparen voor Directbank dan het aangeboden akkoordbedrag. Hierbij speelt een rol dat de Faillissementswet in het kader van een wettelijke schuldsaneringsregeling waarborgen biedt met betrekking tot de vaststelling van en het toezicht op de inkomens- en vermogenspositie van belanghebbende door de bewindvoerder en de rechter-commissaris. Het hof oordeelt dat Directbank in redelijkheid tot weigering van instemming met de schuldregeling heeft kunnen komen.

Wilt u een advertentie plaatsen in **WSNP Periodiek**?

U bereikt hiermee niet alleen vele Wsnp-bewindvoerders en curatoren maar ook veel uitvoerende instanties in en rond het wettelijk schuldsaneringstraject (Wsnp) alsmede alle overheidsinstanties die zich met de uitvoering van de Wsnp bezig houden.

Wij hanteren onderstaande tarieven.

Halve pagina in kleur € 400,00 excl. BTW

Hele pagina in kleur € 700,00 excl. BTW

Geïnteresseerd?

Mail uw wensen naar redactie@wsnp-periodiek.nl en wij nemen per omgaande contact met u op!

WSNP *Periodiek*
Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen

Contact

Redactie:

redactie@wsnp-periodiek.nl

Abonnementen:

abonnee@wsnp-periodiek.nl

Website:

www.wsnp-periodiek.nl

Twitter:

@WsnpPeriodiek

Postadres:

Wsnp Periodiek

Postbus 5018

5800 GA Venray

Verschining: 4x per jaar

Uitgave van: Stichting Kennisoverdracht Wsnp
gevestigd te Amsterdam
Handelsregisternr. 34390126

Redactie: Mr. dr. B.J. Engberts, raadsheer
Mr. dr. A.J. Noordam, advocaat
Mr. M. van Bommel, advocaat
Dhr. G. Benedictus, bewindvoerder
Mr. Th. A. Pouw, docent handels- en
ondernemingsrecht

Redactiemedewerker: Mw. J. Vlemmings

Adviseurs: Prof. mr. B. Wessels
Dhr. A. van Eijsden

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteurs, redactieleden en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden. Alle rechten voorbehouden. © Stichting Kennisoverdracht Wsnp.

Abonnementsprijs € 60,- per jaar, incl. BTW (*prijspeil 2017*),
€ 70,- per jaar, incl. BTW (*prijspeil 2018*).

Abonnementen worden aangegaan voor de periode van minimaal één jaar. Het abonnement kan alleen schriftelijk (of per e-mail) bij het redactiesecretariaat worden opgezegd tegen het einde van het kalenderjaar met inachtneming van een opzeggingstermijn van minimaal twee maanden (dus uiterlijk 31 oktober).

Abonneegegevens worden door de uitgever niet aan derden verstrekt.

Vormgeving: vandervliet design

Druk: JP Offset, Duiven

© Auteursrechten voorbehouden.